

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
І СПОРТУ УКРАЇНИ**
ТРЕНЕРСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОГО, НЕОЛІМПІЙСЬКОГО ТА АДАПТИВНОГО СПОРТУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт
освітньою програмою «Спорт»

на тему: **«РОЗВИТОК СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ: СВІТОВІ ТА
НАЦІОНАЛЬНІ ТРЕНДИ»**

здобувачки вищої освіти
другого (магістерського) рівня
Покотило Вероніки Костянтинівни

Науковий керівник: Кропивницька Т.А.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Рецензент: Радченко Л.О.
доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор, завідувач кафедри історії та теорії
олімпійського спорту

Рекомендовано до захисту на засіданні
кафедри (протокол № 4 від 3.12.2024 р.)

Завідувач кафедри: Кропивницька Т.А.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. СТУДЕНСЬКИЙ СПОРТ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: СУТНІСНИЙ, ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ, ЗМАГАЛЬНИЙ АСПЕКТИ	7
1.1. Сутність та роль студентського спорту	7
1.2. Організаційна структура управлінням студентським спортом	8
1.3. Характеристика системи змагань серед студентів	11
1.4. Проблеми розвитку студентського спорту у світі	13
Висновки до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	18
2.1. Методи дослідження	18
2.1.1. Аналіз літературних джерел, документальних матеріалів та інформації мережі Інтернет	18
2.1.2. Аналіз, синтез та узагальнення	19
2.1.3. Порівняння та аналогія	20
2.1.4. Системний підхід	21
2.1.5. Анкетування	22
2.1.6. Математична обробка даних	22
2.2. Організація дослідження	23
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ СТУДЕНСЬКОГО СПОРТУ	24
3.1. Вплив діяльності FISU на стан студентського спорту у світі	24
3.2. Порівняння розвитку студентського спорту в різних країнах	27
3.3. Фактори розвитку студентського спорту у світі	32
Висновки до розділу 3	37

РОЗДІЛ 4. СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ СТУДЕНСЬКОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ	39
4.1. Сучасний стан студентського спорту в Україні	39
4.2. Імплементация кращих світових практик у вітчизняний студентський спорт	46
Висновки до розділу 4	50
РОЗДІЛ 5. АНАЛІЗ ТА ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	51
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	66

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі студентський спорт має надзвичайно важливе значення для формування активної та здорової молоді. Ця тема набуває особливої актуальності, оскільки студентський спорт впливає на різні аспекти життя молоді, сприяючи не лише покращенню їх фізичного стану, але й розвитку спортивних навичок, командної співпраці та психічного здоров'я. Вивчення особливостей розвитку студентського спорту, аналіз світових та національних трендів у цій сфері стають актуальними завданнями в контексті сучасного освітнього середовища.

В цьому напрямі проведено значну кількість досліджень. Серед дослідників можна відзначити А. Цьося [44], Н. Деделюк [14], О. Дубогай [20], Є. Приступу [32], Е. Вільчковського [9], С. Козіброцького [25]. Їхні наукові роботи охоплюють різні аспекти студентського спорту, включаючи організацію, управління, фінансування та вплив на фізичний та психологічний стан студентів. Вони зробили значний внесок у розвиток знань у цій області, допомагаючи вдосконалювати розвиток студентського спорту. Їхні розробки слугують важливим джерелом інформації та інсайтів для тих, хто працює над покращенням умов та можливостей для університетської спортивної діяльності.

Проте попередній аналіз існуючих робіт довів недостатні розробки у напрямку вивчення зарубіжного досвіду з метою імплементації найкращих практик у вітчизняний студентський спорт.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконується згідно Плану НДР НУФВСУ на 2021–2025 рр. за темою 1.4 «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту».

Мета дослідження полягає в оптимізації розвитку студентського спорту в Україні через впровадження передових світових практик та трендів.

Завдання дослідження:

1. Розкрити значущість студентського спортивного руху для суспільства, в цілому, і учнівської молоді, зокрема.
2. Проаналізувати організаційну систему управління студентським спортом на світовому та національних рівнях, визначити особливості змагань.
3. Встановити особливості розвитку студентського спорту у провідних країнах для визначення кращих практик.
4. Порівняти підходи до розвитку студентського спорту в Україні та інших країнах світу та виділити перспективні шляхи для подальшого розвитку.

Об'єктом дослідження є світові та національні тренди в розвитку студентського спорту.

Предметом дослідження є фактори, що впливають на стан і розвиток студентського спорту.

Для досягнення поставлених завдань будуть використані наступні **методи дослідження**: аналіз літературних джерел, документальних матеріалів та інформації мережі Інтернет; аналіз, синтез та узагальнення; порівняння та аналогія; системний підхід; анкетування; математична обробка даних

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що

- вперше узагальнено та порівняно підходи до розвитку студентського спорту країн різних континентів (США, Німеччина, В.Британія, Японія, Бразилія, КНР та Україна) за такими критеріями: фінансування, підтримка урядом, інфраструктура, популярні види спорту;
- доповнено дані про сутність та значущість студентського спорту в суспільстві.

Практична значущість дослідження полягає у вдосконаленні організаційних засад розвитку студентського спорту в Україні на основі впровадження кращих міжнародних практик.

Результати досліджень можуть бути використані Студентською спортивною спільнотою України, студентськими клубами при закладах вищої освіти, а також будуть впроваджені в навчальний процес.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень опубліковано у двох тезах наукових конференцій: XVII Міжнародної конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2024), II Всеукраїнської наукової конференції «Сучасні погляди молоді на фізичну культуру, спорт та здоров'я людини», присвяченої Дню науки в Україні (Харків, 2024).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 69 сторінках друкованого тексту. Складається зі вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних джерел (у кількості 67). Матеріали дослідження ілюстровані 8-ми рисунками та 5-ма таблицями.

РОЗДІЛ 1

СТУДЕНСЬКИЙ СПОРТ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: СУТНІСНИЙ, ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ, ЗМАГАЛЬНІ АСПЕКТИ

1.1 Сутність та роль студентського спорту

Спорт є важливою ланкою життя студентів в багатьох університетах та навчальних закладах по цілому світі. Ця галузь має свою сутність, організаційні аспекти, які разом формують важливий аспект студентського життя і наукових досліджень.

Сутність студентського спорту полягає у фізичних навантаженнях та змаганнях, в яких беруть участь студенти різних ВНЗ. Ця галузь спрямована на забезпечення здорового способу життя, розвиток фізичних навичків та підтримку загального фізичного благополуччя. Спорт підвищує фізичний розвиток студентів і позитивно впливає на емоційний та психологічний стан. Він допомагає боротися зі стресом, та збільшує приплив енергії [40].

Однак роль студентського спорту не обмежується лише фізичними здібностями. Він також сприяє побудові соціальних відносин та комунікації між студентами, розвиває лідерські якості та сприяє формуванню міцного колективу. Спортивні команди та події об'єднують студентів, надаючи їм можливість спільно досягати цілей та розвивати важливі життєві навички, такі як співпраця, відповідальність та рішучість.

Організаційні аспекти студентського спорту включають в себе різноманітні аспекти, пов'язані з управлінням, плануванням та організацією спортивних заходів та діяльності. ВНЗ зазвичай мають власні відділи, які відповідають за розвиток студентського спорту. Вони визначають бюджет, планують спортивні події, наймають тренерів та керівників спортивних команд, а також встановлюють правила та положення для участі студентів у спортивних змаганнях.

Організація студентського спорту вимагає ефективного керівництва та ресурсів. Це також включає в себе забезпечення студентів необхідним

спортивним обладнанням та інфраструктурою, яка відповідає сучасним стандартам безпеки та комфорту. Організаційні аспекти включають у себе також розробку регламентів та правил, які забезпечують справедливість та рівні умови для всіх учасників студентського спорту.

Змагальний аспект студентського спорту відіграє важливу роль у заохоченні студентів до вдосконалення своїх спортивних навичок та досягнення високих результатів. Спортивні змагання та турніри створюють конкурентне середовище, де студенти мають можливість випробувати себе і свої здібності. Це стимулює їх до розвитку, визначення своїх цілей та досягнення їх.

Тож, студентський спорт є важливою частиною життя студентів. Він сприяє фізичному, соціальному та емоційному розвитку студентів, вимагає організаційних зусиль для ефективної діяльності та надає можливість студентам досягати високих результатів у своїх спортивних зусиллях [41].

Університети та навчальні заклади повинні підтримувати та розвивати студентський спорт, оскільки він має великий вплив на загальний розвиток молодих людей.

1.2 Організаційна структура управлінням студентським спортом

Організаційна структура управління студентським спортом включає різні рівні, починаючи з міжнародних спортивних організацій, переходячи до національних організацій і закінчуючи на рівні конкретних університетів. Кожен рівень має свою власну структуру та обов'язки в управлінні студентським спортом.

На міжнародному рівні студентський спорт координується Міжнародною Федерацією Спортивної Універсиади (FISU). FISU відповідає за організацію та проведення світових спортивних заходів серед студентів, таких як Всесвітня літня та зимова універсиади. Структура FISU включає Президента, Генерального секретаря та виконавчий комітет, які координують всі аспекти світових спортивних подій для студентів [43].

У кожній країні існують національні організації, які відповідальні за розвиток та координацію студентського спорту. Вони зазвичай мають власну

структуру з керівниками, комітетами та іншими посадовими особами, які відповідають за внутрішню організацію та розвиток студентського спорту.

В кожному університеті існують відділи студентського спорту, які відповідають за координацію та розвиток спортивних програм всередині навчального закладу. Університетський рівень охоплює адміністраторів, тренерів, керівників спортивних команд, фізичних інструкторів та інший персонал, який забезпечує функціонування спортивних заходів та тренувань.

На рис. 1.1. схематично зображено ключові елементи організаційної структури управління студентським спортом в університетах (не в галузевих).

Рис. 1.1. Організаційна структура управління студентським спортом в університетах

Кафедра фізичного виховання є основним структурним підрозділом, що відповідає за організацію навчального процесу з фізичного виховання студентів та позанавчальної спортивно-масової роботи. Саме викладачі кафедри фізичного виховання займаються розробкою навчальних програм, планів проведення занять, організацією спортивних секцій та змагань. Завідувач кафедри очолює її роботу, розподіляє навантаження між викладачами, контролює якість викладання. До складу кафедри входять досвідчені викладачі та тренери, які проводять заняття з фізичного виховання зі студентами різних факультетів.

Спортивний клуб університету - це організація, основною метою якої є залучення студентів до регулярних занять спортом, популяризація здорового способу життя, розвиток масового студентського спорту та організація змагань. У складі спортклубу діють різноманітні секції з популярних видів спорту. Керівництво спортклубу формується зі студентів та викладачів кафедри

фізичного виховання. Спортклуб тісно співпрацює з адміністрацією університету та кафедрою фізичного виховання.

Важливу роль в управлінні студентським спортом відіграє тренерська рада. До її складу входять досвідчені тренери, які очолюють секції з різних видів спорту. Тренерська рада розробляє плани підготовки спортсменів, комплектує збірні команди університету, готує їх до участі в змаганнях. Також тренерська рада відбирає найбільш обдарованих студентів-спортсменів та надає їм можливість поєднувати навчання і тренування за індивідуальним графіком.

Основною організаційною ланкою навчально-тренувального процесу та змагальної діяльності є спортивні секції з різних видів спорту. Саме в секціях студенти мають можливість систематично тренуватися під керівництвом досвідченого тренера, підвищувати свою спортивну майстерність. Заняття в секціях можуть відвідувати як професійно орієнтовані спортсмени, так і любителі, які прагнуть зміцнити здоров'я та підтримувати гарну фізичну форму.

Для організації внутрішньовузівських змагань між факультетами створюються студентські спортивні ліги з різних видів спорту. Вони об'єднують команди факультетів, складають календар змагань, ведуть облік результатів. За підсумками змагань визначаються переможці серед факультетів. Це стимулює масовість та підвищує рівень студентського спорту.

Для допомоги у проведенні спортивно-масових заходів залучається студентський спортивний актив. Це ініціативні студенти, які добровільно допомагають організувати та обслуговувати змагання, спортивні свята, фізкультурні акції. Вони здійснюють інформаційне забезпечення, залучають учасників, готують місця змагань, допомагають суддям.

Для забезпечення якісного суддівства змагань формується суддівська колегія. До її складу входять найбільш підготовлені викладачі та студенти старших курсів, які пройшли відповідне навчання. Судді колегії забезпечують об'єктивне суддівство змагань з різних видів спорту.

Необхідною умовою розвитку студентського спорту є наявність відповідної навчально-спортивної бази та споруд. Це можуть бути спортивні

майданчики, зали, басейни, тренажерні зали тощо. Їх утримання та розвиток також входить до організаційної роботи в сфері управління студентським спортом.

Отже, поєднання кафедри фізичного виховання, спортивного клубу, тренерської ради, секцій, спортивних ліг, активу, суддівської колегії та відповідної матеріально-технічної бази дозволяє університетам ефективно організувати навчальну, тренувальну та змагальну діяльність студентів у галузі фізичної культури і спорту.

1.3 Характеристика системи змагань серед студентів

Система змагань серед студентів має декілька рівнів, починаючи із всесвітньої універсіади і закінчуючи змаганнями у вищих навчальних закладах. Кожен з цих рівнів визначається своїми особливостями, сприяючи фізичному та інтелектуальному розвитку студентів.

Всесвітня літня та зимова універсіада – це одні з найбільших спортивних змагань для студентів у цілому світі. Ці універсіади проводяться кожні два роки, чергуючи літні та зимові види спорту. Участь у них беруть тисячі студентів з навчальних закладів з різних країн. Літня універсіада включає в себе різні види літніх видів спорту, включаючи легку атлетику, плавання, футбол, теніс, гімнастику та багато інших. Зимова універсіада включає в себе зимові види спорту, такі як лижі, лижні гонки, фігурне катання, хокей, біатлон та інші.

Національні змагання студентів відбуваються на рівні кожної країни і включають в себе різні види спорту. Організовані національними асоціаціями, ці змагання допомагають визначити найкращих студентів у кожній країні та готувати їх до міжнародних змагань, включаючи Всесвітню універсіаду. Національні змагання студентів виступають як важливий крок для талановитих спортсменів, де вони можуть продемонструвати свій спортивний потенціал.

Університетські змагання є найнижчим рівнем спортивної конкуренції для студентів. Вони організовуються на рівні окремих навчальних закладів, таких як університети та коледжі. Такі змагання розвивають спортивні таланти та підтримують здоровий спосіб життя серед студентів.

Отож, система змагань серед студентів є дуже гнучкою та адаптивною, оскільки вона враховує різні культурні, традиційні та спортивні особливості кожного університету. Ця гнучкість дає можливість створювати спортивні програми, які найкраще відповідають інтересам та можливостям студентів.

Основні аспекти системи змагань серед студентів зображено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Характеристика системи змагань серед студентів

Важливою характеристикою системи змагань є різноманітність видів спорту, які включаються до її складу. Це дозволяє студентам обирати вид спорту, який найкраще відповідає їхнім інтересам та фізичним можливостям. Наприклад, якщо студент має схильності до плавання, він може обрати плавання як вид спорту для участі в змаганнях. Це сприяє розвитку індивідуальних спортивних здібностей та стимулює студентів до активної фізичної активності.

Також дуже важливо, щоб система змагань включала в себе спеціальні програми для студентів з різними рівнями підготовки. Це означає, що навіть студенти без досвіду в спорті можуть знайти для себе відповідні змагання та отримати підтримку для покращення своїх спортивних навичок.

В цілому, різноманітність та гнучкість системи змагань серед студентів роблять її динамічною та відкритою для різних студентів. Вона стимулює розвиток різних видів спорту, сприяє формуванню спортивної культури в

університетах та допомагає студентам знайти свій власний шлях до активного спортивного життя [15].

Система нагород також грає важливу роль у системі змагань. Нагороди можуть включати в себе різні види винагород, які надаються студентам за їхні досягнення в спорті. Це може бути медалі, призи, сертифікати і тому подібне.

В цілому, система нагород грає важливу роль у підтримці та стимулюванні участі студентів у системі змагань та розвитку їхнього зацікавлення до спорту. Нагороди, сертифікати та спортивні рейтинги визначають найкращі досягнення студентів та мотивують до подальших зусиль у спорті.

Ще одною характеристикою системи змагань серед студентів є те, що вона сприяє гармонійному розвитку студентів, охоплюючи фізичну, соціальну та психологічну сфери їхнього життя. Участь у спортивних змаганнях не лише сприяє фізичному здоров'ю, але також розвиває ряд важливих навичок, які є важливими як у студентському житті, так і в майбутньому [26].

Тож, система змагань серед студентів є важливим елементом університетського життя, яка сприяє розвитку студентів у всіх аспектах. Вона не лише розвиває фізичну силу та витривалість, але також формує важливі навички для життя. Впливаючи на психологічний стан та самооцінку студентів, система змагань сприяє їхньому загальному розвитку та підготовці до майбутнього [26].

1.4 Проблеми розвитку студентського спорту у світі

Розвиток студентського спорту у світі стикається з численними проблемами, які варіюються від фінансових та інфраструктурних питань до проблем у сфері організації та участі студентів. Ці проблеми вимагають уваги та системних рішень.

На рис. 1.3. зображено основні проблеми з якими стикається студентський спорт.

Рис. 1.3. Основні проблеми розвитку студентського спорту

Однією з основних проблем розвитку студентського спорту є недостатнє фінансування [12]. Однією з ключових аспектів цієї проблеми є обмеженість бюджетів, виділених на розвиток та підтримку студентського спорту. Університети та коледжі часто розпоряджаються фінансами, які призначені для різних галузей, включаючи навчальні програми, інфраструктуру та інші потреби. У таких умовах фінансування студентського спорту може бути не пріоритетом або отримувати недостатній обсяг коштів для того, щоб забезпечити відповідний рівень розвитку.

Однією з областей, яка може страждати через недостатнє фінансування, це розвиток та підтримка спортивної інфраструктури. Забезпечення стадіонів, спортивних залів, тренувальних площ та іншого, вимагає серйозних витрат. Відсутність достатніх фінансів може призвести до погіршення умов для тренувань та проведення спортивних змагань.

Іншою проблемою є неоднаковий доступ до спортивних можливостей для різних груп студентів. Важливо пам'ятати, що студенти з різних соціальних груп можуть зазнавати обмежень у доступі до спортивних можливостей через фінансові труднощі. Деякі студенти можуть не мати можливості оплатити внески в спортивні організації, придбати необхідний спортивний одяг або

сплатити вартість участі в змаганнях. Це створює нерівності в участі та розвитку спортивної кар'єри.

Розв'язання цієї проблеми може включати в себе створення індивідуальних спортивних програм, які враховують потреби та можливості різних груп студентів. Це може включати: надання фінансової підтримки для студентів із менш заможних сімей та створення різноманітних спортивних програм для всіх, щоб вони мали можливість обрати вид спорту, який відповідає їхнім інтересам та культурному фону. Важливо забезпечити, щоб спортивні можливості були доступні для всіх студентів, незалежно від їхнього статусу, фізичних можливостей чи культурного походження.

Організаційні питання також викликають проблеми для розвитку студентського спорту. Однією з ключових проблем є відсутність професійного керівництва та досвідченого персоналу в університетських спортивних програмах. У багатьох випадках університети та коледжі можуть не мати достатньо кваліфікованих фахівців, які б могли забезпечити ефективну організацію та керівництво спортивними заходами. Це може включати тренерів, керівників спортивних команд, які б мали великий досвід та розуміння спортивних аспектів [10].

Ще однією проблемою є відсутність мотивації студентів для участі у студентському спорті. У багатьох випадках студенти можуть бути не зацікавлені у спортивних заходах через велике навантаження з навчання та брак часу. Розв'язання цієї проблеми включає в себе створення привабливих спортивних програм, які враховують інтереси та потреби студентів, а також надання різноманітних стимулів, таких як стипендії або нагороди за досягнення в спорті.

Однією з серйозних проблем є також інфраструктурні обмеження. Недостатність спортивних об'єктів та інфраструктури може суттєво обмежити можливості для тренувань та організації спортивних подій [61]. Багато спортивних об'єктів університетів є старими та зношеними. Вони потребують регулярного ремонту та модернізації. Відсутність достатнього фінансування для

обслуговування та модернізації спортивної інфраструктури може призвести до погіршення стану об'єктів та їхньої безпеки.

Розв'язанням цієї проблеми є інвестування в розвиток та модернізацію спортивної інфраструктури. Університети та коледжі повинні сприяти залученню фінансування для покращення існуючих спортивних об'єктів та будівництва нових. Модернізація інфраструктури дозволить покращити умови для тренувань та змагань, а також розширити доступ до різних видів спорту [57].

Важливо пам'ятати, що розв'язання цих проблем вимагає спільних зусиль у адміністрації ВНЗ, студентських організацій, громадських організацій студентського спорту. Поступове вдосконалення системи студентського спорту може призвести до більш здорового та активного способу життя молоді.

Висновки до розділу 1

Студентський спорт є невід'ємною частиною життя молоді та відіграє важливу роль у формуванні гармонійно розвиненої особистості. Регулярні заняття спортом дозволяють студентам не лише підтримувати гарну фізичну форму, але й розвивати волюві якості, наполегливість, цілеспрямованість.

Для успішного функціонування та розвитку студентського спорту необхідна розгалужена організаційна структура на різних рівнях. На міжнародному рівні ключову роль відіграє Міжнародна федерація університетського спорту, яка опікується організацією та проведенням таких грандіозних змагань як Літня та Зимові Універсиади. В кожній країні створюються Національні спортивні федерації студентів, які координують розвиток студентського спорту на державному рівні. Безпосередньо в навчальних закладах студентським спортом займаються кафедри фізичного виховання, спортклуби, тренерські ради. Вони організують навчально-тренувальний процес, роботу спортивних секцій, проводять внутрішньоуніверситетські змагання.

Проте, деколи, студентський спорт стикається з певними труднощами. Найболючішою проблемою є постійна нестача фінансування. У багатьох університетах бракує коштів на якісне спортивне обладнання, інвентар. Державні дотації на розвиток студентського спорту часто є недостатніми. Іншою перешкодою може бути застаріла або відсутня спортивна інфраструктура.

Для вирішення цих проблем необхідні реформи на державному рівні, залучення додаткового фінансування, покращення інфраструктури та оптимізація управлінських процесів. Лише спільними зусиллями усіх зацікавлених сторін можна забезпечити подальший розвиток та вдосконалення системи студентського спорту.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1 Методи дослідження

У процесі виконання цієї науково-дослідницької роботи застосовано широкий спектр різноманітних методів дослідження для глибокого вивчення обраної проблематики та досягнення поставленої наукової мети.

2.1.1 Аналіз літературних джерел, документальних матеріалів та інформації з мережі Інтернет. Основними методами отримання інформації у ході дослідження було вивчення літературних джерел, документальних матеріалів, інформації з мережі Інтернет. Ці методи допомагали збирати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення дослідницьких завдань.

Цей метод дозволив отримати загальний огляд питань розвитку студентського спорту, які вже були досліджені раніше, та використовувати ці знання як основу власного дослідження. Літературний аналіз сприяв поглибленому вивченню теоретичних аспектів предмета дослідження. Основну увагу було приділено роботам А. Цьось [44], Н. Деделюк [14], О. Дубогай [20], які присвячені питанням популяризації масового студентського спорту, створенню належних умов для занять спортом та фізичною культурою у закладах вищої освіти. Також вивчалися наукові праці Є. Приступа [32], Е. Вільчковський [9] та інших, де розглядалися шляхи підвищення мотивації студентів до здорового способу життя.

Серед документальних матеріалів особливу увагу було приділено річним звітам Спортивного студентського союзу, аналітичним оглядам Міністерства молоді та спорту, а також статистичним даним щодо залучення студентської молоді до занять фізичною культурою та спортом. Ці документи надали цінну інформацію про поточний стан студентського спорту в країні та виклики, з якими стикаються заклади вищої освіти.

Важливим джерелом інформації також була мережа Інтернет. Зокрема, активно використовувалися матеріали з сайтів Міністерства молоді та спорту, Спортивного студентського союзу, асоціацій студентського спорту тощо. Це дозволило отримати актуальні дані про реалізовані та заплановані програми розвитку студентського спорту, проведені заходи та турніри.

Для отримання інформації про розвиток студентського спорту в інших країнах та діяльність Міжнародної федерації студентського спорту (FISU) у дослідженні також були використані звіти та офіційні матеріали FISU, доступні на їхньому веб-сайті, що надали інформацію про міжнародні турніри, програми та ініціативи FISU, спрямовані на популяризацію та розвиток студентського спорту в світі [49]. Вивчалися наукові публікації в міжнародних журналах, що досліджують досвід інших країн у розвитку студентського спорту, зокрема, про студентський спорт у США, Китаї, країнах Європи. Аналізувалася інформація на веб-сайтах національних студентських спортивних організацій інших країн щодо їхніх програм, заходів та підходів. Використовувалися також дані з міжнародних баз даних, наприклад, Євростату, щодо показників залученості студентської молоді до занять спортом у різних країнах, що дозволило провести порівняльний аналіз ситуації в Україні та інших державах. Комплексне вивчення зазначених джерел інформації надало всебічне розуміння стану та тенденцій розвитку студентського спорту, як в Україні, так і у світі, що стало міцним підґрунтям для проведення даного дослідження.

2.1.2 Аналіз, синтез та узагальнення. Аналіз, синтез та узагальнення - це ключові етапи наукового дослідження та розвитку знань. Аналіз передбачає розбір досліджуваного матеріалу на частини, щоб краще зрозуміти його сутність та взаємозв'язки. Під час аналізу розглядаються деталі, визначаються закономірності та особливості. Цей етап допомагає розкрити сутність питання та виявити ключові пункти для подальшого дослідження.

Синтез, навпаки, включає в себе об'єднання різних елементів або даних в єдину цілісну концепцію. Це процес створення нового розуміння або підходу, заснованого на аналізі даних та інформації.

Узагальнення включає в себе визначення головних ідей, які впливають з аналізу та синтезу. Цей етап допомагає висвітлити найважливіші моменти дослідження та виділити ключові результати.

Разом ці етапи дозволяють розробляти нові ідеї, розширювати знання та розвивати нові концепції для вирішення важливих завдань.

На основі вивчення літературних джерел, документальних матеріалів та інформації з Інтернету було детально проаналізовано стан розвитку студентського спорту в Україні. Було розглянуто окремі аспекти, такі як нормативно-правове забезпечення, фінансування, матеріально-технічна база, організація змагань, мотивація студентів тощо. Це дозволило виявити ключові проблеми та бар'єри, що стримують розвиток студентського спорту.

Узагальнивши результати аналізу вітчизняного досвіду, було проведено синтез з вивченням міжнародної практики розвитку студентського спорту. Це дало можливість розробити комплексний підхід до модернізації системи студентського спорту в Україні, враховуючи позитивні напрацювання інших країн.

На заключному етапі було узагальнено основні висновки та рекомендації щодо вдосконалення організаційно-управлінських, нормативно-правових, фінансово-економічних та програмно-методичних аспектів розвитку студентського спорту в Україні. Це дозволило сформулювати ключові напрями реформування цієї сфери.

Таким чином, застосування методів аналізу, синтезу та узагальнення дало змогу всебічно дослідити проблематику розвитку студентського спорту, виявити його слабкі місця та окреслити шляхи вдосконалення на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду.

2.1.3 Порівняння та аналогія. Порівняння та аналогія - це два методи аналізу об'єктів, понять чи явищ, які допомагають встановити схожість та різницю між ними. Порівняння полягає в тому, що ми визначаємо спільні аспекти двох чи більше об'єктів, знаходимо їхні спільні особливості та

властивості. Цей метод дозволяє виділити те, що об'єкти чи поняття мають спільного, і встановити, наскільки вони відрізняються.

Аналогія, натомість, полягає в тому, що ми визначаємо подібність між об'єктами, поняттями чи явищами, що базується на їхніх аналогіях чи подібних аспектах. Це означає, що, хоча об'єкти можуть бути різними, їхні аналогії можуть вказувати на схожість у певних аспектах.

У дослідженні методи порівняння та аналогії були використані для всебічного оцінювання стану та перспектив розвитку студентського спорту в Україні. Порівняльний аналіз дозволив виявити як позитивні моменти, так і проблемні аспекти вітчизняної системи студентського спорту порівняно з іншими країнами. Зокрема, були порівняні нормативно-правове забезпечення, обсяги фінансування та матеріально-технічна база, рівень залученості студентської молоді до занять спортом, організація змагань тощо.

Натомість, метод аналогії дав можливість знайти спільні підходи та рішення, що можуть бути адаптовані для вдосконалення системи студентського спорту в Україні, незважаючи на відмінності в умовах та традиціях. Зокрема, аналогії були знайдені щодо програм популяризації масового студентського спорту, системи пільг та стимулів для студентів-спортсменів. Загалом, застосування порівняння та аналогії дозволило всебічно оцінити стан та перспективи розвитку студентського спорту в Україні в контексті кращих міжнародних практик.

2.1.4 Системний підхід. Системний підхід - це метод аналізу та підходу до розгляду явищ, процесів або об'єктів, який передбачає розгляд їх як системи, що складаються з окремих компонентів, що взаємодіють один з одним.

В основі системного підходу лежить уявлення про об'єкт як складну систему, яка має певну структуру та внутрішні зв'язки. Цей метод дозволяє розглядати об'єкт або явище як єдиний комплекс, де кожна частина взаємозалежна та впливає на решту. Системний підхід передбачає аналіз взаємодії та відносин між компонентами системи, а також врахування їх впливу на загальну динаміку та функціонування системи в цілому.

Системний підхід в цьому дослідженні дозволив глибше розкрити розуміння розвитку студентського спорту, зосереджуючись на світових та національних трендах. Також він допоміг розглянути студентський спорт як складну систему, в якій взаємодіють різні чинники та фактори, включаючи організаційну структуру, фінансування, доступ до спортивної інфраструктури та інші аспекти.

2.1.5 Анкетування. Провідним методом стало опитування фахівців з розвитку студентського спорту. В якому взяли участь 25 респондентів - представників Національного університету фізичного виховання і спорту України (5 фахівців), Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (6 фахівців), Харківської державної академії фізичної культури (3 фахівця), Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту (3 фахівця), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (8 фахівців).

Для опитування було розроблено спеціальну детальну анкету з 29 запитань стосовно різних аспектів досліджуваної проблеми. Для комплексного дослідження стану та перспектив розвитку студентського спорту в Україні важливо було вивчити думку та ставлення фахівців з цієї сфери.

В анкеті фахівці мали змогу поділитися власним баченням щодо перешкод та обґрунтувати, які мотиви та стимули могли б підвищити зацікавленість студентів у цій сфері. Отримані відповіді дали змогу визначити ключові проблеми студентського спорту, а також окреслити шляхи їх вирішення.

Загалом, проведене анкетування стало важливим джерелом інформації для комплексного аналізу поточного стану студентського спорту та розроблення дієвих заходів щодо його розвитку.

Приклад анкети представлено в додатку А.

2.1.6. Математична обробка даних. Математична обробка даних – це ключовий етап в наукових дослідженнях, який передбачає використання математичних методів та статистичних інструментів для вивчення та

інтерпретації отриманих даних. Цей процес допомагає виявити закономірності, тенденції та взаємозв'язки, що лежать в основі досліджуваних явищ.

Для обробки анкет фахівців підраховувалися відсотки відповідей.

2.2. Організація дослідження

На початковому етапі (жовтень – грудень 2023) було проведено ретельний аналіз літературних джерел, нормативно-правових актів, статистичних даних та інших документів, що відображають поточну ситуацію з питань, що вивчаються. Це дало можливість обґрунтувати актуальність і напрями досліджень, сформулювати мету та завдання, визначити предмет і об'єкт досліджень, оцінити наукову новизну, практичну значущість та обрати відповідні методи дослідження для подальшого вивчення.

Наступним кроком (січень – червень 2024) став аналіз організаційної системи управління студентським спортом на світовому та національних рівнях; визначення тенденцій, факторів розвитку студентського спорту та проблем, що його супроводжують; встановлення особливостей розвитку студентського спорту у провідних країнах для визначення кращих практик.

Завершальним етапом (вересень – листопад 2024) стало порівняння вітчизняних підходів до розвитку студентського спорту з іншими країнами світу; проведення анкетування фахівців ЗВО, які дотичні до розвитку спорту в своїх університетах; виділення перспективних шляхів для подальшого розвитку. Це дозволило всебічно дослідити проблему. На цьому етапі остаточно робота редагувалася, перевірялася на відповідність вимог, готувалася до рецензування та захисту.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ

3.1 Вплив діяльності FISU на стан студентського спорту у світі

FISU (Міжнародна федерація студентського спорту) є провідною організацією, яка відіграє ключову роль у розвитку та популяризації студентського спорту у всьому світі. Її діяльність охоплює широкий спектр ініціатив та програм, спрямованих на підтримку та заохочення спортивної активності серед студентської молоді (рис. 3.1).

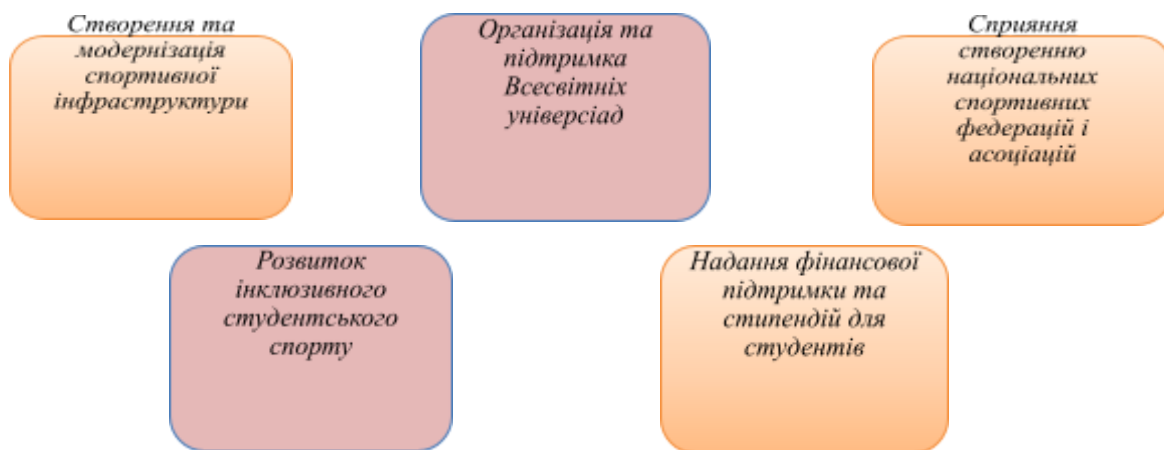

Рис. 3.1. Основні напрямки впливу FISU на стан студентського спорту

Одним із найбільш значущих заходів, організованих FISU, є проведення Всесвітніх універсіад. Ці масштабні змагання, які проводяться кожні два роки, є своєрідною олімпіадою для студентів-спортсменів з усього світу. Під егідою FISU тисячі талановитих молодих атлетів мають можливість змагатися у різноманітних видах спорту, демонструючи свої здібності та навички на глобальному рівні. Універсіади не лише надають платформу для спортивної конкуренції, але й сприяють культурному обміну та зміцненню дружніх зв'язків між студентами з різних країн.

Крім організації Всесвітніх універсіад, FISU активно сприяє створенню та розвитку національних спортивних федерацій і асоціацій, які представляють

інтереси студентського спорту на місцевому рівні. Ця ініціатива відіграє життєво важливу роль у координації зусиль, обміні досвідом та розробці ефективних стратегій для заохочення молоді до занять спортом. Національні федерації та асоціації отримують підтримку від FISU у вигляді консультацій, навчальних програм та ресурсів, необхідних для успішної реалізації своїх цілей. [49].

Одним із пріоритетних напрямків діяльності FISU є надання фінансової підтримки та стипендій для студентів, які демонструють видатні спортивні досягнення. Ця ініціатива допомагає талановитим молодим спортсменам поєднувати навчання та тренування, забезпечуючи їм необхідні ресурси для реалізації свого потенціалу. Стипендії FISU покривають витрати на проживання, навчання та спортивну підготовку, дозволяючи студентам зосередитися на своїх цілях без фінансового тягаря. [44].

У 2022 році FISU виділила понад 12 мільйонів доларів США на стипендії для 1,874 студентів-спортсменів з 92 різних країн. Ця сума на 18% більша, ніж у 2021 році, що свідчить про зростаючу підтримку з боку організації. Серед стипендіатів 2022 року було 682 атлети з олімпійських видів спорту, 419 - з неолімпійських видів та 773 студенти з паралімпійського спорту. Ця диверсифікація підкреслює прихильність FISU до інклюзивності та рівних можливостей.

Середня сума стипендії становила близько 6,400 доларів США на одного студента-спортсмена. Ці кошти допомагали покривати витрати на проживання, навчання, медичне обслуговування, спортивне спорядження та тренерські послуги. FISU особливо зосереджує увагу на підтримці студентів з країн, що розвиваються.

У 2022 році 38% всіх стипендіатів походили з країн Африки, Азії та Латинської Америки, що сприяє рівним можливостям для талантів з усього світу. Крім фінансової підтримки, FISU також надає стипендіатам доступ до спеціалізованих тренувальних центрів та висококваліфікованих тренерів. У 2022 році організація інвестувала понад 3 мільйони доларів у розвиток таких

центрів у різних регіонах світу. За даними FISU, серед колишніх стипендіатів є чемпіони та призери Олімпійських ігор, Універсіад та інших престижних змагань. Ця статистика демонструє ефективність програми стипендій у підтримці та розвитку талантів на найвищому рівні.

Важливою сферою діяльності FISU є розвиток інклюзивного студентського спорту. Організація прагне забезпечити рівні можливості для всіх студентів, незалежно від їхніх фізичних чи інтелектуальних особливостей. Програми FISU спрямовані на залучення студентів з інвалідністю до спортивної діяльності, створюючи спеціальні змагання та адаптуючи правила та обладнання для забезпечення інклюзивності. Такий підхід не лише сприяє соціальній інтеграції, але й підвищує усвідомлення важливості інклюзивності в спортивному русі.

Нарешті, FISU відіграє ключову роль у створенні та модернізації спортивної інфраструктури для студентів. Організація співпрацює з університетами, муніципалітетами та урядами для забезпечення доступності сучасних спортивних споруд та обладнання. Завдяки інвестиціям та фінансовій підтримці FISU, студенти можуть користуватися якісними спортивними комплексами, стадіонами, басейнами та тренажерними залами, що сприяє їхньому фізичному розвитку та досягненню спортивних цілей. Крім того, FISU надає консультації та технічну допомогу для забезпечення належного обслуговування та модернізації існуючих спортивних об'єктів.

Згідно з річним звітом FISU за 2022 рік, організація інвестувала понад 85 мільйонів доларів США у розвиток спортивної інфраструктури в університетських містечках та спортивних центрах по всьому світу. Ці кошти були спрямовані на будівництво нових об'єктів, а також на реконструкцію та оновлення вже існуючих споруд.

Наприклад, у період з 2018 по 2022 рік FISU профінансувала будівництво 12 нових багатофункціональних спортивних комплексів у різних країнах, таких як Аргентина, Єгипет, Малайзія та Польща. Ці сучасні спортивні центри оснащені найновітнішим обладнанням та пристосовані для занять

різноманітними видами спорту, включаючи ігрові види, легку атлетику, боротьбу та інші. [49].

Крім того, FISU виділила близько 30 мільйонів доларів на реконструкцію та модернізацію 18 існуючих спортивних об'єктів у різних куточках світу. Ці проекти включали оновлення спортивних залів, стадіонів, басейнів та тренажерних залів, забезпечуючи їх відповідність сучасним стандартам безпеки та енергоефективності.

3.2 Порівняння розвитку студентського спорту в різних країнах

Розвиток студентського спорту є важливим показником ставлення держави до здоров'я молоді та популяризації здорового способу життя. Заняття спортом у студентські роки не лише зміцнює фізичну форму, але й виховує дисципліну, наполегливість та командний дух. Тому підтримка студентського спорту повинна бути пріоритетом для кожної країни, яка дбає про майбутнє своїх громадян.

У таблиці 3.1 проаналізовано стан студентського спорту у семи країнах з різних куточків світу. Ці країни були обрані для порівняння через їх відмінності у підходах до фінансування, популярних видів спорту, наявної інфраструктури та державної підтримки. [6].

Сполучені Штати Америки представляють потужну модель комерціалізованого студентського спорту, де провідні університети мають величезні бюджети на спортивні програми та сучасні комплекси. Великобританія та Німеччина демонструють більш збалансований підхід з державним фінансуванням та залученням приватних інвестицій. Китай та Японія, у свою чергу, зосереджені на підготовці олімпійських спортсменів та розвитку певних видів спорту.

Бразилія та Україна представляють країни з обмеженим фінансуванням студентського спорту та застарілою інфраструктурою. Їх включення до таблиці дозволяє краще зрозуміти виклики, з якими стикаються держави з менш розвиненими спортивними програмами у вишах.

Порівняння цих семи країн дає змогу виявити найкращі практики та ефективні стратегії розвитку студентського спорту. Наприклад, державне фінансування та підтримка, характерні для США та Китаю, можуть бути корисними для країн з обмеженими ресурсами. Водночас, модель залучення приватних інвестицій, яку успішно використовують у Великобританії та Німеччині, також є цікавою альтернативою.

Ретельний аналіз досвіду різних країн допоможе сформувати збалансовану політику щодо студентського спорту, яка враховуватиме культурні, економічні та соціальні особливості кожної держави. Адже інвестиції в студентський спорт – це інвестиції в здоров'я нації та виховання майбутніх лідерів і чемпіонів.

Розвиток студентського спорту є важливим показником пріоритетів країни у сфері здоров'я молоді, популяризації здорового способу життя та виховання спортивних талантів. Для комплексного аналізу ситуації у цій сфері, варто детальніше проаналізувати інформацію, представлену в таблиці 3.1, доповнену статистичними даними з різних джерел [8].

Обсяг фінансування студентського спорту значно відрізняється в різних країнах і часто визначає рівень розвитку цієї сфери. Згідно з даними NCAA (Національної асоціації студентського спорту), у 2021 році загальний бюджет програм студентського спорту в США становив \$19,1 млрд. Це найвищий показник у світі, що пояснюється комерціалізацією та популярністю студентського спорту в Америці. Лише телевізійні угоди NCAA принесли \$1,1 млрд доходу. У 2022 році видатки на студентські спортивні програми досягли рекордних \$20,1 млрд.

У Великобританії фінансування студентського спорту є помірним – за оцінками Sport England, у 2020 році воно становило близько £146 млн з державних та приватних джерел. У 2022 році понад 600 000 студентів були залучені до спортивних програм в університетах.

Таблиця 3.1

Порівняння розвитку студентського спорту в різних країнах

Країна	Фінансування	Популярні види спорту	Інфраструктура	Підтримка урядом
США	Високе фінансування університетських спортивних програм за рахунок спонсорів, телевізійних угод та квитків.	Американський футбол, баскетбол, бейсбол, легка атлетика.	Сучасні спортивні комплекси, стадіони, тренажерні зали у провідних університетах.	Сильна підтримка на рівні штатів та федерального уряду, надання стипендій.
Велика Британія	Помірне державне та приватне фінансування.	Футбол, регбі, крикет, легка атлетика.	Спортивні майданчики та зали в університетах.	Підтримка від національних спортивних організацій та програм.
Німеччина	Державне фінансування та підтримка спортивних клубів.	Футбол, легка атлетика, гандбол, волейбол.	Університетські спортивні центри та майданчики.	Підтримка на федеральному та регіональному рівнях.
КНР	Значне державне фінансування для підготовки олімпійців.	Бадмінтон, настільний теніс, дзюдо, важка атлетика.	Сучасні спортивні комплекси в провідних університетах.	Сильна державна підтримка для розвитку олімпійських видів спорту.
Японія	Помірне державне фінансування та підтримка клубів.	Бейсбол, боротьба, настільний теніс, легка атлетика.	Спортивні майданчики в університетських містечках.	Підтримка на національному та місцевому рівнях.
Бразилія	Обмежене фінансування, залежність від приватних інвесторів.	Футбол, волейбол, дзюдо, плавання.	Базова спортивна інфраструктура в деяких університетах.	Обмежена підтримка на державному рівні.
Україна	Обмежене державне фінансування, залежність від університетських бюджетів.	Футбол, баскетбол, волейбол, легка атлетика.	Застаріла спортивна інфраструктура в більшості університетів.	Незначна підтримка на державному рівні, більша увага професійному спорту.

Німеччина виділяє значні кошти на підтримку студентських спортивних клубів – у 2019 році ця сума сягнула €320 млн. За даними Німецького студентського спортивного союзу (ADH), у 2022 році близько 715 000 студентів були членами університетських спортивних клубів, а федеральний уряд виділив €340 млн.

Китай вкладає величезні ресурси в розвиток олімпійських видів спорту, зокрема на університетському рівні. За даними Міністерства спорту КНР, у 2021 році було виділено близько \$1,2 млрд на підготовку олімпійців, у тому числі студентів. За офіційними даними, у 2022 році понад 1,8 млн китайських студентів брали участь у програмах з підготовки олімпійського резерву з загальним бюджетом близько \$1,3 млрд.

Японія витрачає приблизно \$180 млн щороку на студентський спорт. За статистикою Японської асоціації університетського спорту (UNIVAS), у 2022 році в Японії налічувалося понад 230 000 студентів-спортсменів, а уряд виділив близько 195 млн доларів США на підтримку цієї сфери.

Бразилія та Україна належать до країн з обмеженим державним фінансуванням студентського спорту. В Бразилії лише близько \$50 млн виділялося щороку на студентські спортивні програми, а у 2022 році з державного бюджету було виділено близько 60 млн реалів (приблизно \$11,5 млн). За даними Міністерства молоді та спорту України, близько 35 000 студентів брали участь у Всеукраїнській студентській універсіаді 2022 року.

Фінансування в Україні

Фінансування в Україні у 2023-2024 роках демонструє поступовий розвиток, хоча й залишається обмеженим через складну економічну ситуацію та виклики, спричинені війною. Згідно з попередніми підрахунками, у 2023 році з державного бюджету було виділено приблизно 150 мільйонів гривень для підтримки університетських спортивних програм, проведення змагань і забезпечення функціонування спортивних об'єктів. У 2024 році планується збільшити фінансування на 10-15%, що складе близько 165-170 мільйонів гривень, залежно від остаточного розподілу коштів.

Популярність різних видів спорту серед студентів значною мірою зумовлена історичними та культурними традиціями країни. У США найбільшою популярністю користуються американський футбол, баскетбол та бейсбол.

За даними опитування Gallup у 2021 році, 37% американців вважали футбол своїм улюбленим видом спорту.

У Великобританії традиційно популярні футбол (за даними FA, у 2019 році футболом займалися понад 4 млн студентів), регбі та крикет. Німеччина славиться успіхами у футболі, легкій атлетиці, гандболі та волейболі на студентському рівні.

Китай приділяє особливу увагу підготовці олімпійських спортсменів у таких видах, як бадмінтон, настільний теніс, дзюдо та важка атлетика. Успіхи китайських студентів на Всесвітній універсіаді 2019 року (перше місце в медальному заліку) підтверджують ефективність цієї стратегії.

В Японії популярними серед студентів є бейсбол, боротьба, настільний теніс та легка атлетика. Бразилія та Україна демонструють перевагу традиційних ігрових видів спорту, таких як футбол, волейбол та баскетбол.

Наявність сучасної спортивної інфраструктури в університетах є ключовим фактором для розвитку студентського спорту. США мають одні з найкращих умов у світі – лише у 2020 році на будівництво та оновлення спортивних споруд у вишах було витрачено \$1,7 млрд.

Великобританія та Німеччина також можуть похвалитися хорошою інфраструктурою – за даними Британської університетської спортивної асоціації (BUCS), у 2019 році 94% студентів мали доступ до якісних спортивних майданчиків та залів. [2].

Китай активно інвестує в будівництво сучасних спортивних комплексів у провідних університетах, особливо в олімпійських центрах підготовки. Наприклад, у 2021 році був відкритий новий багатофункціональний комплекс в Пекінському університеті вартістю \$180 млн.

Японія також має розвинену спортивну інфраструктуру в університетських містечках, хоча й дещо застарілу в деяких регіонах. Бразилія та Україна значно відстають у цьому плані – лише близько 30% університетів в Бразилії та 15% в Україні мають належні спортивні споруди та обладнання.

Ставлення уряду та державна політика відіграють ключову роль у розвитку студентського спорту. США демонструють одну з найбільших урядових підтримок у світі – згідно з даними Національного центру освітньої статистики, у 2020 році понад \$3,7 млрд було виділено на спортивні стипендії та програми в університетах.

Великобританія та Німеччина також мають солідну підтримку на державному рівні, зокрема через національні спортивні організації та регіональні програми. У Великобританії, за даними Sport England, у 2021 році понад £40 млн було інвестовано в студентський спорт.

Китай приділяє особливу увагу підготовці олімпійських кадрів, і студентський спорт є важливою ланкою цього процесу. Японія має помірну підтримку на національному та місцевому рівнях, хоча останнім часом спостерігається тенденція до скорочення фінансування.

Бразилія та Україна, на жаль, відстають у цьому плані – державна підтримка студентського спорту в цих країнах є обмеженою, оскільки пріоритет надається професійному спорту. За оцінками Бразильської конфедерації університетського спорту, лише близько 5% бюджету Міністерства спорту йде на студентські програми. В Україні ця цифра ще нижча – менше 2% бюджету Міністерства молоді та спорту у 2022 році.

3.3 Фактори розвитку студентського спорту у світі

Розвиток студентського спорту у світі залежить від численних факторів, які тісно переплітаються та взаємодіють між собою (рис. 3.2).

Одним з ключових факторів є державна політика та пріоритети. Країни, де студентський спорт розглядається як важлива складова системи освіти та виховання молоді, демонструють значно вищий рівень розвитку цієї сфери. Уряди таких держав спрямовують значні ресурси на розбудову інфраструктури,

запровадження спеціальних програм, підтримку талановитих спортсменів та популяризацію здорового способу життя серед студентів. Прикладом такого підходу є Сполучені Штати Америки, де студентський спорт є невід'ємною частиною університетської культури. Завдяки потужній державній підтримці на федеральному та місцевому рівнях, а також відповідній політиці університетів, студентський спорт в США перетворився на справжню індустрію з мільярдними бюджетами та розгалуженою інфраструктурою.

Рис. 3.2. – Основні фактори розвитку студентського спорту у світі

Проте, навіть у країнах з обмеженим державним фінансуванням студентського спорту, університети можуть відігравати ключову роль у його розвитку. Приватні інвестиції, спонсорські кошти та кошти самих університетів можуть забезпечити необхідні ресурси для створення якісних спортивних програм, будівництва сучасних споруд та залучення висококваліфікованих тренерів. Такий підхід широко використовується в Великобританії та США, де провідні університети мають потужні спортивні бюджети, що дозволяє їм конкурувати на національному та міжнародному рівнях.

Культурні традиції та популярність певних видів спорту в тій чи іншій країні також відіграють важливу роль у розвитку студентського спорту. Країни, де певні види спорту глибоко вкорінені в національну ідентичність, часто демонструють вищий рівень зацікавленості та досягнень у цих дисциплінах на студентському рівні. Наприклад, в Китаї та Японії величезна увага приділяється розвитку олімпійських видів спорту, таких як бадмінтон, настільний теніс та

боротьба, оскільки ці країни прагнуть досягти вершин на міжнародних змаганнях. З іншого боку, в Бразилії та Україні традиційно популярними серед студентів є ігрові види спорту, такі як футбол, волейбол та баскетбол, що відображає культурні уподобання цих країн [6].

Комерціалізація студентського спорту також є вагомим фактором, який впливає на його розвиток у світі. Особливо це стосується США, де студентський спорт став величезним комерційним феноменом. Телевізійні контракти, маркетингові угоди, продаж квитків та атрибутики генерують мільярдні доходи для провідних університетів та спортивних асоціацій. Ця комерціалізація дозволяє вкладати величезні кошти у розвиток інфраструктури, залучення талановитих спортсменів та тренерів, а також популяризацію студентського спорту. Водночас, надмірна комерціалізація може призвести до втрати академічних ідеалів та зосередження уваги виключно на прибутковості, а не на загальному розвитку студентів.

Інфраструктура також відіграє ключову роль у розвитку студентського спорту. Наявність сучасних спортивних комплексів, стадіонів, тренажерних залів та інших об'єктів створює сприятливі умови для занять фізичною культурою та підвищує привабливість університетів для талановитих спортсменів. Країни, які інвестують значні кошти в оновлення та розбудову інфраструктури, часто демонструють вищі досягнення в студентському спорті. Яскравим прикладом є Китай, де в останні роки побудовано чимало сучасних спортивних комплексів при провідних університетах, орієнтованих на підготовку олімпійського резерву [47].

Водночас, у багатьох країнах, особливо тих, що розвиваються, студентський спорт стикається з проблемою застарілої або відсутньої інфраструктури. Брак необхідних споруд, обладнання та фахівців гальмує розвиток цієї сфери та знижує її привабливість для молоді. Саме тому впровадження державних програм з модернізації університетської спортивної інфраструктури може стати потужним поштовхом для підвищення рівня студентського спорту в таких країнах.

Окрім матеріальної бази, вагомим фактором є також кадрове забезпечення студентського спорту. Наявність висококваліфікованих тренерів, фахівців з фізичної підготовки, спортивних лікарів та психологів є запорукою ефективного розвитку талантів та досягнення високих результатів. Саме тому провідні університети світу активно інвестують у залучення та підготовку висококласних фахівців у сфері студентського спорту, усвідомлюючи їхню ключову роль у формуванні успішних команд та спортсменів.

Не можна оминати увагою й такий важливий фактор, як популярність та престиж студентського спорту в суспільстві. У країнах, де студентський спорт користується великою повагою та підтримкою з боку громадськості, він розвивається набагато швидше. Висвітлення подій та досягнень у засобах масової інформації, відвідуваність змагань, активна підтримка вболівальників – усе це створює атмосферу захоплення та мотивує молодь активно займатися спортом. Яскравим прикладом є знову ж таки США, де студентський спорт став невід'ємною частиною культури та способу життя багатьох американців.

Варто також згадати про роль міжнародної співпраці та обміну досвідом у розвитку студентського спорту. Багатосторонні ініціативи, такі як Всесвітня універсіада, Євроігри та інші міжнародні змагання, створюють платформу для обміну кращими практиками, налагодження партнерських зв'язків та підвищення престижу студентського спорту на глобальному рівні. Участь у таких заходах стимулює країни вкладати більше ресурсів у розвиток цієї сфери, адже вона набуває вагомого міжнародного значення.

Окремо слід зупинитися на факторі, який став особливо актуальним в останні роки – роль сучасних технологій у студентському спорті. Впровадження інноваційних рішень, таких як аналітичні системи для відстеження показників спортсменів, віртуальна реальність для тренувань, штучний інтелект для оптимізації тренувального процесу, а також використання соціальних медіа для популяризації студентського спорту, відкриває нові можливості для його розвитку. Країни, які активно інвестують у застосування новітніх технологій у

цій сфері, отримують істотну конкурентну перевагу та створюють умови для більш ефективної підготовки спортсменів [15].

Нарешті, не можна ігнорувати вплив міжнародних криз та викликів на розвиток студентського спорту. Пандемія COVID-19 стала яскравим прикладом того, як глобальні потрясіння можуть зупинити або значно сповільнити прогрес у цій сфері. Скасування змагань, закриття спортивних об'єктів, обмеження на тренування – усе це завдало серйозного удару по студентському спорту в багатьох країнах світу. Однак, деякі держави змогли адаптуватися до нових реалій та запропонувати інноваційні рішення, такі як онлайн-тренування, віртуальні змагання та дистанційні програми підготовки. Це продемонструвало важливість гнучкості та здатності пристосовуватися до мінливих умов для забезпечення сталого розвитку студентського спорту.

Загалом, розвиток студентського спорту у світі є комплексним процесом, який визначається безліччю факторів: від державної політики та фінансування до культурних традицій та інфраструктури. Кожна країна має свої унікальні особливості та виклики, проте спільною метою є створення сприятливих умов для занять фізичною культурою, підтримки талановитої молоді та популяризації здорового способу життя серед студентів. Лише шляхом збалансованого підходу, який враховує усі ці фактори, можна досягти стійкого прогресу в цій важливій сфері.

Висновки до розділу 3

Програма стипендій FISU, спрямована на підтримку талановитих студентів-спортсменів, також сприяє розвитку інфраструктури. У 2021 році FISU виділила понад 5 мільйонів доларів на будівництво та оновлення спеціалізованих тренувальних центрів для стипендіатів у різних країнах, забезпечуючи їм належні умови для підготовки до змагань світового рівня.

Окрім фінансової підтримки, FISU надає технічні консультації та рекомендації щодо проектування, будівництва та експлуатації спортивних об'єктів. Команда експертів FISU регулярно проводить навчання та семінари для фахівців з різних країн, ділячись передовим досвідом та найкращими практиками у галузі спортивної інфраструктури.

Загалом, діяльність FISU охоплює широкий спектр ініціатив, спрямованих на підтримку та просування студентського спорту у всьому світі. Від організації масштабних змагань до надання фінансової допомоги та створення інклюзивного середовища, FISU відіграє ключову роль у заохоченні студентів до активного способу життя та досягнення спортивних висот. Завдяки своїй глобальній присутності та скоординованим зусиллям, FISU сприяє розвитку студентського спорту, зміцненню міжнародної співпраці та створенню сприятливих умов для реалізації потенціалу молодих спортсменів у всьому світі.

У світі спостерігається зростання державної підтримки та фінансування студентського спорту, оскільки країни усвідомлюють його важливість для здоров'я нації, виховання молоді та підготовки майбутніх чемпіонів, тому вони виділяють значні кошти на будівництво спортивної інфраструктури, надання стипендій та підтримку програм у вишах. Разом з тим відбувається комерціалізація та професіоналізація, особливо помітна в США, де студентський спорт став потужною індустрією з величезними бюджетами, контрактами на трансляцію та маркетинговими угодами, що забезпечує значні інвестиції, але може спотворювати академічні цінності. Організації активно сприяють розвитку інклюзивності та рівних можливостей, залучаючи студентів

з інвалідністю до спорту та надаючи стипендії талановитим атлетам з країн, що розвиваються.

Зростає роль міжнародної співпраці та обміну досвідом, адже масштабні міжнародні змагання стають платформою для обміну кращими практиками, налагодження партнерських зв'язків та зміцнення престижу студентського спорту. Відбувається впровадження інноваційних технологій, таких як аналітичні системи, віртуальна реальність, штучний інтелект та соціальні медіа, що відкриває нові можливості для ефективнішої підготовки спортсменів, популяризації та розвитку студентського спорту. Багато країн, особливо Китай, фокусуються на олімпійській підготовці, вкладаючи величезні ресурси в пошук і розвиток спортивних талантів серед студентів з метою підготовки олімпійського резерву. Проте, спостерігається нерівномірний розвиток в різних регіонах, адже країни з потужною економікою та відповідними фінансовими ресурсами мають значно кращі здобутки в студентському спорті порівняно з державами, що розвиваються, де ця сфера відчуває брак коштів та інфраструктури.

Розвиток студентського спорту також перебуває під впливом глобальних викликів та криз, як-от пандемія COVID-19, що змусила переосмислити підходи та запровадити інноваційні рішення, такі як онлайн-тренування та віртуальні змагання, забезпечивши безперервність розвитку студентського спорту. Загалом, студентський спорт перебуває на підйомі, проте темпи та якість його розвитку різняться залежно від пріоритетів держав, наявних ресурсів та готовності впроваджувати інновації для залучення молоді до активного способу життя.

Матеріали даного розділу було опубліковано у збірках наукових робіт: XVII Міжнародної конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2024), II Всеукраїнської наукової конференції «Сучасні погляди молоді на фізичну культуру, спорт та здоров'я людини», присвяченої Дню науки в Україні (Харків, 2024).

РОЗДІЛ 4

СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ

4.1. Сучасний стан студентського спорту в Україні

На основі проведеного дослідження, в якому взяли участь представники провідних закладів вищої освіти фізкультурного профілю (Національний університет фізичного виховання і спорту України, Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, Харківська державна академія фізичної культури, Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка), можна представити комплексний аналіз сучасного стану студентського спорту в Україні.

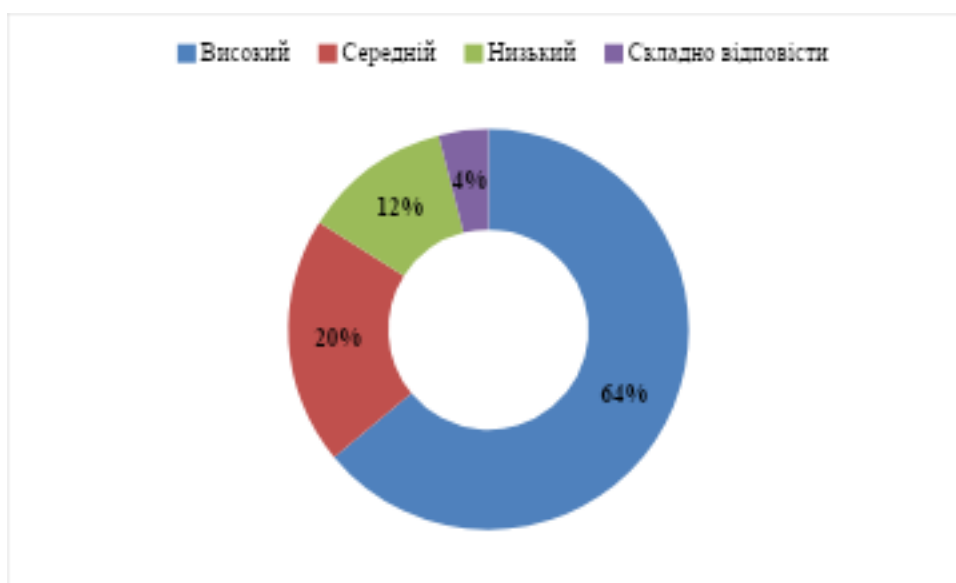

Рис 4.1 Оцінка загального рівня залученості студентів до спорту у ЗВО України

Джерело: сформовано автором на основі анкетування

Результати анкетування демонструють високу залученість студентів до спортивної діяльності у закладах вищої освіти фізкультурного профілю України - 64% респондентів оцінюють рівень залученості як високий, що свідчить про

збереження сильних спортивних традицій навіть в умовах сучасних викликів (рис 4.1).

Система студентського спорту в Україні має чітку ієрархічну структуру (рис 4.2).

Рис 4.2 Організаційна система управління розвитком студентським спортом

На міжнародному рівні українські студенти-спортсмени беруть участь у Всесвітніх універсіадах, що ініціюються Міжнародною федерацією студентського спорту (FISU). На національному рівні координацію здійснює Спортивна студентська спілка України, що підтверджується результатами анкетування - 60% опитаних вказали на активну співпрацю їх закладів із цією організацією (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Популярність видів спорту серед студентів українських ЗВО

Вид спорту	Кількість згадувань	Відсоток
Волейбол	17	68%
Баскетбол	12	48%
Футбол	10	40%
Бадмінтон	4	16%
Легка атлетика	3	12%
Боротьба	3	12%
Гімнастика	3	12%

Джерело: сформовано автором на основі анкетування

Аналіз популярності видів спорту демонструє переважання командних видів, що відображає загальну тенденцію розвитку студентського спорту в Україні. Волейбол, баскетбол та футбол формують основу спортивної активності студентів, створюючи платформу для розвитку командної взаємодії та соціалізації молоді через спорт.

Матеріально-технічне забезпечення студентського спорту демонструє потребу в модернізації. За результатами анкетування, 60% респондентів вказують на необхідність покращення існуючої спортивної інфраструктури. Водночас, 24% закладів мають достатню базу для проведення повноцінних тренувань, що свідчить про нерівномірність розвитку спортивної інфраструктури в різних регіонах країни.

Таблиця 4.2

Оцінка стану спортивної інфраструктури ЗВО України

Стан інфраструктури	Кількість респондентів	Відсоток
Достатній	6	24%
Недостатній	4	16%
Потребує покращення	15	60%

Джерело: сформовано автором на основі анкетування

Фінансування студентського спорту залишається актуальною проблемою - лише 16% закладів мають постійні програми фінансової підтримки студентів-спортсменів, тоді як 52% надають таку підтримку періодично. Брак стабільного фінансування обмежує можливості для розвитку спортивної інфраструктури та підтримки талановитих спортсменів. Важливим аспектом розвитку студентського спорту виступає міжнародна співпраця. За даними анкетування, 84% закладів беруть участь у Всесвітніх Універсіадах, що свідчить про високу інтеграцію українського студентського спорту в міжнародний спортивний рух. Водночас, лише 24% мають досвід міжнародного спортивного обміну, що вказує на потенціал для розширення міжнародної співпраці.

Таблиця 4.3

Участь українських ЗВО у міжнародних спортивних заходах

Форма участі	Так	Ні	Складно відповісти
Всесвітні Універсіади	84%	8%	8%
Міжнародний спортивний обмін	24%	28 %	48%

Джерело: сформовано автором на основі анкетування

Кадрове забезпечення студентського спорту демонструє позитивну динаміку: 72% закладів мають достатню кількість фахівців для організації тренувального процесу. Проте 24% вказують на певну нестачу кваліфікованих кадрів, що потребує системного вирішення через програми підготовки та підвищення кваліфікації тренерського складу. Соціально-економічні зміни та воєнний стан суттєво впливають на розвиток студентського спорту: 72% респондентів відзначають значний вплив економічної ситуації, а 84% вказують на суттєвий вплив російсько-української війни. Такі умови вимагають адаптації системи студентського спорту до нових реалій та пошуку інноваційних рішень для збереження його ефективного функціонування. Важливим елементом системи студентського спорту виступає співпраця закладів вищої освіти з різними організаціями та установами. Результати анкетування демонструють

активну взаємодію університетів зі спортивними федераціями: 72% закладів підтримують постійну співпрацю, що створює додаткові можливості для розвитку окремих видів спорту та підвищення рівня спортивної майстерності студентів.

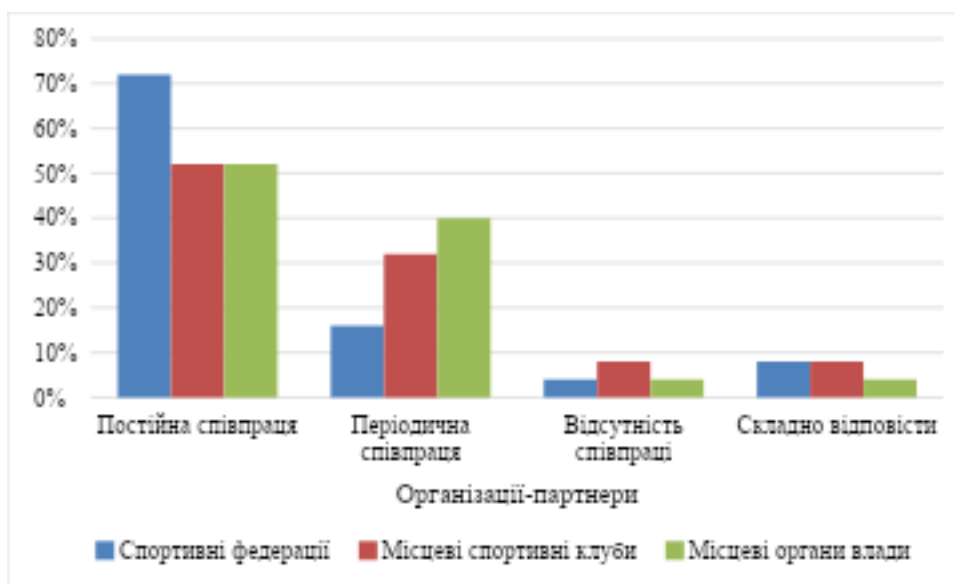

Рис 4.3. Співпраця ЗВО з різними організаціями у сфері спорту

Джерело: сформовано автором на основі анкетування

Модернізація спортивної інфраструктури залишається одним з пріоритетних напрямків розвитку студентського спорту. За даними опитування, 16% закладів планують оновлення або будівництво нових спортивних об'єктів у найближчі 1-2 роки, 36% мають такі плани без конкретних термінів реалізації. Наявна інфраструктура дозволяє 32% закладів проводити змагання національного рівня, а 48% – регіонального рівня, що свідчить про необхідність подальшого вдосконалення матеріально-технічної бази.

Особлива увага приділяється розвитку інклюзивного спорту в університетському середовищі. Згідно з результатами анкетування, 24% спортивних об'єктів повністю відповідають потребам студентів з інвалідністю, 56% – частково відповідають. Доступність спортивної інфраструктури також

демонструє позитивну динаміку: 56% закладів забезпечують вільний доступ студентів до спортивних споруд.

Мотивація студентів до занять спортом формується через різноманітні заходи та програми. За результатами опитування, найефективнішими інструментами заохочення виступають спортивні турніри (76% респондентів) та доступ до сучасного спортивного обладнання (72%). Заняття з відомими спортсменами також мають суттєвий вплив на популяризацію спорту серед студентської молоді (44% респондентів). Динаміка розвитку студентського спорту за останні роки демонструє неоднозначні тенденції. Хоча 56% респондентів відзначають помірне зростання участі студентів у спортивних заходах, 44% вказують на незмінність інтересу до спорту, а 32% спостерігають його зниження. Фінансування галузі також показує стагнацію – 40% респондентів відзначають незмінний рівень фінансування за останні 5 років, а 32% вказують на його зниження.

Таблиця 4.4

Доступність спортивної інфраструктури для різних категорій студентів

Категорія доступності	Повністю доступно	Частково доступно	Недоступно	Складно відповісти
Для студентів з інвалідністю	24%	56%	16%	4%
Для загального користування	56%	28%	12%	4%

Джерело: сформовано автором на основі анкетування

Роль закладів вищої освіти у розвитку студентського спорту залишається визначальною: 52% респондентів оцінюють роль своїх університетів як провідну, 40% - як активну, але не провідну. Міжнародна складова також набуває все більшого значення: 52% закладів виявляють зацікавленість у програмах міжнародного спортивного обміну, розуміючи важливість інтеграції у світовий спортивний простір. Законодавча база студентського спорту в Україні представлена системою нормативно-правових актів, які регулюють діяльність спортивних організацій та визначають стратегічні напрямки розвитку.

Основними документами виступають Закон України «Про фізичну культуру і спорт», «Про вищу освіту», а також відповідні постанови Кабінету Міністрів України та накази профільних міністерств. Організаційна структура студентського спорту в Україні має багаторівневий характер. На національному рівні координацію здійснює Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України, який співпрацює зі Спортивною студентською спілкою України. На регіональному рівні функціонують обласні та міські відділення спортивних студентських організацій, які забезпечують проведення змагань та координацію спортивної діяльності. На рівні закладів вищої освіти діють спортивні клуби, відділи спорту вищих досягнень та спеціалізовані кафедри, які безпосередньо організовують спортивну роботу зі студентами.

Проведене дослідження виявило низку актуальних проблем та перспективних напрямків розвитку студентського спорту в Україні. Матеріально-технічне забезпечення потребує системної модернізації, особливо в контексті створення інклюзивного середовища та відповідності міжнародним стандартам. Фінансування залишається нестабільним, що обмежує можливості для реалізації довгострокових програм розвитку та підтримки талановитих спортсменів. Водночас спостерігаються позитивні тенденції у розвитку міжнародного співробітництва, підвищенні кваліфікації тренерського складу та впровадженні інноваційних підходів до організації спортивної діяльності. Заклади вищої освіти демонструють готовність до модернізації спортивної інфраструктури та розширення спектру спортивних програм для студентів. Особливого значення набуває адаптація системи студентського спорту до умов воєнного стану та соціально-економічних викликів. Заклади вищої освіти розробляють нові формати проведення змагань, впроваджують дистанційні технології тренувань та шукають альтернативні джерела фінансування спортивних програм.

Загалом, сучасний стан студентського спорту в Україні поєднує традиційні методи організації спортивної діяльності з інноваційними методами, щоб

подолати поточні проблеми та забезпечити стійкий розвиток галузі. Розвиток потребує комплексного підходу до модернізації інфраструктури, покращення систем фінансування та розширення міжнародної співпраці у сфері студентського спорту.

На основі анкетування представників провідних закладів вищої освіти фізкультурного профілю в Україні було проведено дослідження сучасного стану студентського спорту в країні. Студентський спорт в нашій державі має давню історію, і студенти активно беруть участь у спортивних заходах. Організаційна структура галузі складається з широкої системи установ і організацій, починаючи від міжнародної співпраці з FISU і закінчуючи окремими спортивними клубами в закладах вищої освіти. Розвиток все ще обмежується фінансуванням і матеріально-технічною базою. Більшість закладів (60%) потребують модернізації своєї спортивної інфраструктури. Крім того, фінансова підтримка студентів-спортсменів зазвичай є періодичною. У той же час наявна інфраструктура створює основу для подальшого розвитку, дозволяючи проводити змагання на регіональному та національному рівні. У світлі сучасних труднощів, пов'язаних із воєнним станом та соціально-економічними змінами, розвиток студентського спорту вимагає змін і пошуку нових методів організації спортивної діяльності.

Незважаючи на складні умови, вищі навчальні заклади демонструють здатність до інновацій і готовність модернізувати систему студентського спорту, щоб відповідати сучасним стандартам і вимогам міжнародного рівня. Модернізація української інфраструктури, покращення системи фінансування, розширення міжнародної співпраці та впровадження інноваційних методів організації спортивної діяльності в умовах сучасного світу – це лише деякі з можливостей розвитку студентського спорту в Україні.

4.2. Імплементация кращих світових практик у вітчизняний студентський спорт

Упровадження передового міжнародного досвіду в систему українського студентського спорту виступає одним з ключових напрямків модернізації галузі. Аналіз успішних практик провідних країн світу дозволяє визначити найбільш ефективні моделі організації студентського спорту та адаптувати їх до українських реалій. Досвід США демонструє успішну модель комерціалізації студентського спорту, яка може бути частково адаптована в українських умовах. За даними анкетування, 52% вітчизняних закладів вищої освіти співпрацюють з місцевими спортивними клубами, що створює передумови для розвитку комерційної складової студентського спорту. Американська модель передбачає потужну систему спортивних стипендій та грантів, що підтверджує необхідність розширення програм фінансової підтримки студентів-спортсменів в Україні, адже лише 16% закладів мають постійні програми такої підтримки. Європейський досвід, зокрема практики Великобританії та Німеччини, пропонує збалансовану модель розвитку студентського спорту, де поєднуються державна підтримка та приватні інвестиції. За результатами опитування, 72% українських закладів вищої освіти співпрацюють зі спортивними федераціями, що створює основу для впровадження європейської моделі державно-приватного партнерства у студентському спорті.

Досвід азійських країн, насамперед Китаю та Японії, демонструє ефективність системної підготовки спортсменів олімпійського резерву на базі університетів. Українські заклади вищої освіти мають значний потенціал у підготовці спортсменів високого класу - 84% з них беруть участь у Всесвітніх Універсіадах, що свідчить про можливість адаптації азійського досвіду підготовки олімпійського резерву.

Впровадження азіатської моделі розвитку студентського спорту особливо актуальне в контексті модернізації спортивної інфраструктури. За результатами анкетування, 60% українських закладів потребують покращення матеріально-технічної бази. Досвід Китаю у створенні сучасних

багатофункціональних спортивних комплексів при університетах може бути адаптований в Україні, враховуючи що 36% закладів планують модернізацію спортивної інфраструктури. Британська модель студентського спорту пропонує ефективні механізми мотивації студентів до занять спортом. Результати анкетування показують, що найефективнішими заходами заохочення в українських закладах виступають спортивні турніри (76%) та доступ до сучасного обладнання (72%). Британський досвід організації міжуніверситетських ліг та створення системи спортивних рейтингів закладів вищої освіти може суттєво підвищити мотивацію студентів до спортивної діяльності. Німецька модель пропонує ефективні механізми інтеграції студентського та професійного спорту через систему спортивних клубів. В українських умовах така інтеграція може базуватися на наявній співпраці закладів вищої освіти з місцевими спортивними клубами (52% мають постійну співпрацю) та спортивними федераціями (72% активно співпрацюють). Враховуючи, що 84% українських закладів беруть участь у Всесвітніх Універсіадах, адаптація французького досвіду дозволить створити кращі умови для поєднання навчальної та спортивної діяльності талановитих спортсменів.

За результатами анкетування, 48% українських закладів мають інфраструктуру, готову до проведення змагань регіонального рівня, що створює основу для впровадження канадської моделі регіональних студентських ліг та конференцій. Враховуючи, що лише 24% українських спортивних об'єктів повністю відповідають потребам студентів з інвалідністю, впровадження австралійського досвіду створення інклюзивного спортивного середовища набуває особливого значення [30].

Бразильський досвід розвитку студентського спорту в умовах обмеженого фінансування пропонує ефективні рішення для оптимізації використання наявних ресурсів та інфраструктури. Враховуючи, що 60% українських закладів потребують покращення спортивної бази, бразильські практики можуть бути корисними для максимально ефективного використання існуючої інфраструктури. Для успішної імплементації міжнародних практик необхідно

враховувати специфіку українського студентського спорту, зокрема значний вплив соціально-економічних змін (72% респондентів відзначають суттєвий вплив) та наслідків воєнного стану (84% вказують на значний вплив). Адаптація міжнародного досвіду повинна відбуватися з урахуванням місцевих умов та можливостей, забезпечуючи поступовий перехід до більш ефективних моделей організації студентського спорту.

Імплементация кращих світових практик у систему українського студентського спорту потребує комплексного підходу, що враховує як успішний міжнародний досвід, так і місцеву специфіку. Аналіз моделей студентського спорту різних країн - від американської комерціалізованої системи до європейських збалансованих підходів та азіатських практик підготовки олімпійського резерву - демонструє широкий спектр можливостей для вдосконалення вітчизняної системи. Впровадження міжнародного досвіду має базуватися на наявних сильних сторонах українського студентського спорту, таких як висока залученість студентів, активна міжнародна участь та кваліфікований тренерський склад, водночас враховуючи необхідність модернізації інфраструктури, розширення фінансової підтримки та адаптації до сучасних викликів, включаючи умови воєнного стану.

Висновки до розділу 4

Встановлено на основі анкетування представників провідних закладів вищої освіти фізкультурного профілю, що сучасний стан студентського спорту в Україні характеризується високим рівнем залученості студентів (64% респондентів оцінюють як високий), при цьому виявлено потребу в модернізації спортивної інфраструктури (60% закладів потребують покращення матеріально-технічної бази). Виявлено основні проблеми розвитку студентського спорту: нестабільне фінансування (лише 16% закладів мають постійні програми фінансової підтримки), недостатня адаптованість спортивних об'єктів для студентів з інвалідністю (тільки 24% об'єктів повністю відповідають вимогам), обмежений досвід міжнародного спортивного обміну (24% закладів).

Визначено потенціал впровадження міжнародних практик у вітчизняний студентський спорт через адаптацію успішних моделей США (комерціалізація), європейських країн (державно-приватне партнерство), азійських держав (підготовка олімпійського резерву) до українських реалій з урахуванням місцевої специфіки та сучасних викликів. Доведено значний вплив соціально-економічних змін (72% респондентів) та воєнного стану (84% респондентів) на розвиток студентського спорту, що вимагає розробки адаптивних механізмів організації спортивної діяльності та пошуку інноваційних рішень для забезпечення сталого розвитку галузі. Підтверджено високий рівень міжнародної інтеграції українського студентського спорту через активну участь у Всесвітніх Універсіадах (84% закладів), що створює передумови для подальшого розширення міжнародної співпраці та впровадження передових практик розвитку студентського спорту.

РОЗДІЛ 5

АНАЛІЗ ТА ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час виконання даної роботи було проаналізовано сучасні тренди у розвитку студентського спорту як на світовому, так і національному рівні. Спорт завжди був важливою частиною життя молоді та студентів. Він сприяє фізичному розвитку, зміцнює дисципліну, розвиває командний дух та відповідальність. Тому розвиток студентського спорту має важливе значення для сучасного суспільства. Однак, в сучасних умовах, розвиток студентського спорту зазнає впливу різних факторів та тенденцій як на світовому, так і національному рівні. Перед розглядом результатів дослідження, розглянемо деякі загальні тренди, які впливають на цю галузь.

Розвиток студентського спорту є важливим аспектом сучасного спортивного світу та має свої унікальні характеристики і тренди, які впливають на його розвиток як у всьому світі, так і в Україні.

Одним із ключових світових трендів є зростання інтересу до студентського спорту як професійної кар'єри. Молоді спортсмени отримують можливість заробляти гроші та отримувати спонсорську підтримку. Ця професіоналізація допомагає залучити більше обдарованих спортсменів до університетів та стимулює їх розвиток. Прикладом може бути система стипендій для студентів-спортсменів в Сполучених Штатах, де талановиті спортсмени мають можливість отримувати освіту та вдосконалювати свою спортивну майстерність.

Світова глобалізація також сприяє розвитку студентського спорту. Міжнародні змагання та обмін студентами стають більш доступними, і це сприяє об'єднанню молоді з різних країн. Студентський спорт стає міжнародним явищем, що сприяє міжкультурному обміну та співпраці. Молодь набуває можливість змагатися зі спортсменами з різних країн та вивчати нові культури, що розширює їх світогляд і сприяє культурній різноманітності.

Застосування новітніх технологій та методів тренування стає необхідністю для досягнення високих результатів у студентському спорті. Сучасні спортсмени користуються високотехнологічним обладнанням для аналізу свого фізичного стану, розвитку стратегій гри та покращення технічних навичок. Такий підхід сприяє підвищенню результативності та популярності студентського спорту. Програми віртуальної реальності, системи моніторингу фізичного розвитку та інші інновації допомагають спортсменам досягати кращих результатів.

Країни та університети збільшують інвестиції в розвиток студентського спорту. Будівництво сучасних спортивних об'єктів та надання фінансової підтримки спортсменам стають пріоритетними завданнями. Збільшення інвестицій допомагає створити комфортні умови для тренувань та змагань, підвищує привабливість університетів для обдарованих спортсменів та сприяє розвитку студентського спорту як галузі.

Тож, студентський спорт є важливою складовою сучасної спортивної культури та має свої унікальні тренди, які визначають його розвиток на світовому рівні. Професіоналізація, глобалізація, інновації в тренуванні, рівність статей та збільшення інвестицій – це лише деякі з аспектів, які формують сучасну картину студентського спорту. Ці тренди сприяють популярності студентського спорту та його подальшому зростанні як важливої галузі спорту та освіти.

Україна, подібно до інших країн, відчуває вплив світових трендів у розвитку студентського спорту, але має свої власні особливості, які визначають його розвиток національному рівні.

Однією з основних особливостей української системи студентського спорту є бюрократичні перешкоди. Надмірна бюрократія та відсутність ефективних механізмів управління можуть ускладнювати проведення змагань, отримання фінансової підтримки та розвиток студентського спорту в цілому. Реформування та спрощення адміністративних процедур може покращити ситуацію в цій галузі.

Дефіцит фінансування і відсутність належних спортивних майданчиків та обладнання є ще однією серйозною проблемою українського студентського спорту. Це ускладнює тренування студентських команд і підготовку до змагань. Інвестиції в будівництво сучасних спортивних об'єктів та покращення інфраструктури є необхідними для розвитку студентського спорту в Україні.

Залучення молоді до студентського спорту та пропагування здорового способу життя серед студентської аудиторії є важливим аспектом розвитку цієї галузі. Освітні заходи, фізична підготовка та стимулювання інтересу молоді до спорту можуть сприяти популяризації студентського спорту в Україні.

Популяризація студентського спорту в Україні вимагає підвищеної уваги до медіа та інформаційної підтримки. Медіа може відігравати важливу роль у просуванні студентських змагань, спортсменів та подій. Залучення глядацької уваги та сприяння зміцненню фан-спільноти можуть підвищити інтерес до студентського спорту в Україні.

Вивчення та імплементація кращих світових практик у розвитку студентського спорту є важливою задачею для України. Аналіз світового досвіду може допомогти вдосконалити систему студентського спорту в країні та застосувати ефективні методи управління та розвитку. Усі ці особливості визначають розвиток студентського спорту в Україні та вимагають уваги та реформ для покращення ситуації в цій галузі.

Згідно з проведеними дослідженнями, в Україні спостерігаються певні досягнення в розвитку студентського спорту, але є також відкриті питання та проблеми. Досягнення включають підвищення інтересу молоді до спорту, певний рівень медального успіху на міжнародних змаганнях, а також ініціативи університетів щодо розвитку спортивних об'єктів.

Однак існують проблеми у вигляді фінансових обмежень та бюрократичних процедур. Фінансування студентського спорту не завжди відповідає потребам, а розподіл коштів може бути неефективним. Бюрократія ускладнює проведення змагань та затримує розвиток спорту.

Однією з ключових рекомендацій є підвищення інвестицій у розвиток інфраструктури студентського спорту та сприяння більш ефективному використанню фінансових ресурсів. Важливо також спростити бюрократичні процедури та вдосконалити систему управління.

Загалом, розвиток студентського спорту в Україні потребує комплексного підходу, у якому беруть участь державні органи, університети, спортивні організації та громадськість. Імплементация кращих світових практик, врахування національних особливостей та вирішення існуючих проблем допоможуть зробити студентський спорт в Україні більш успішним та популярним.

ВИСНОВКИ

1. Студентський спорт має важливе соціальне, фізичне та психологічне значення для молоді та суспільства. Він сприяє здоровому способу життя, розвитку фізичних якостей та формуванню сильного характеру. Отже це запорука здорового населення країни у подальшому. Однак, існує ряд проблем, які ускладнюють його розвиток.

2. Система управління студентським спортом включає міжнародний рівень (FISU), регіональний рівень, національні федерації та університетські структури (центри, кафедри, спортклуби, ліги).

3. Провідні країни (США, Німеччина, КНР) демонструють різні підходи до розвитку студентського спорту: від комерціалізації в США до державної підтримки в КНР. Усі вони акцентують увагу на фінансуванні, модернізації інфраструктури та залученні студентів до спорту.

4. В Україні ефективність системи знижена через недостатнє фінансування, застарілу інфраструктуру та слабку державну підтримку. Бюрократія та фінансові труднощі можуть впливають на якісні і кількісні показники проведення змагань. Недоліки в інфраструктурі, такі як відсутність належних спортивних майданчиків та обладнання, ускладнюють тренування та підготовку студентських команд до змагань.

5. Незважаючи на те, що виявлено необхідність модернізації спортивної інфраструктури, поточний стан студентського спорту в Україні характеризується високим рівнем залученості студентів (64% респондентів вважають його високим). Основними проблемами розвитку студентського спорту є нестабільне фінансування (тільки 16% навчальних закладів мають постійні програми фінансової підтримки), недостатня адаптація спортивних споруд для учнів з обмеженими можливостями (лише 24% навчальних закладів повністю відповідають вимогам), обмежений досвід міжнародного спортивного обміну (24% закладів мають такий досвід).

6.—Важливо вивчати та імплементувати кращі світові практики у розвиток студентського спорту в Україні. Це може включати в себе організацію міжнародних турнірів, співпрацю зі спортивними федераціями, залучення досвідчених тренерів. Також необхідно створити сприятливі умови для молодих спортсменів, забезпечуючи їх високоякісним обладнанням та спортивними майданчиками, залучати більше молоді до спорту та підвищити рівень інформаційної підтримки та медіа-присутності студентського спорту в Україні. Підвищенню ефективності функціонування студентського спорту в Україні сприятиме додаткове фінансування та розвиток інфраструктури, а також встановлення партнерських відносин з бізнесом та спонсорами. Також важливо підтримувати студентські спортивні об'єднання (центри університетського спорту) та забезпечувати вільний їх доступ до спортивних майданчиків та обладнання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ажиппо О. Ю., Павленко В. О., Павленко Є. Є. Студентський спорт в системі фізичного виховання закладів вищої освіти : навч. посіб. Харків, 2019. 285 с.
2. Аналіз розвитку студентського спорту в Україні. URL: <https://ua.kursoviks.com.ua/studentSKIY-sport-v-ukraini> (дата звернення: 23.11.2024).
3. Безмилов М. Підготовка спортивного резерву та відбір баскетболістів в США / М. Безмилов, О. Шинкарук, Т. Murphy // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. - 2020. - № 3. - С. 10-20.
4. Благій О. Л., Ярмак О. М. Скринінг фізичного стану юнаків 15–17 років в процесі фізичного виховання : монографія. Біла Церква : БНАУ, 2019. 162 с.
5. Болотіна А. С. Студентський спорт в Наддніпрянській Україні впродовж ХІХ - початку ХХ століття /А.С. Болотіна, Н.Д. Соколова // Збірка матеріалів комплексних міжнар. заходів "Студентська наука в сфері фізичної культури і спорту: сучасні тренди", присв. 90-річчю Національного університету фізичного виховання і спорту України [електронний ресурс]. 03 квітня 2020. Ч. І. - К., 2020. - С. 46 – 51.
6. Булатова М., Платонов В. Олімпійська освіта в Україні: методологія, організація, практичні результати (1991–2001). Олімпійський спорт і спорт для всіх : V Міжнар. наук. конгрес. Мінськ : [б. и.], 2001. С. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/biblioteka_nadhodzhennya/ermorlova_book.pdf (дата звернення: 23.11.2024).
7. Булгакова Т. М. Formation of high quality life of students-sportsmen / Т. М. Булгакова // Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: матеріали 2-ої Всеукраїнської наукової електронної конференції (м. Київ, 22 жовтня 2019 р.) / відповід. ред. Т. М. Булгакова. – Київ, 2019. - С. 73-74.

8. ВГО “Спортивна студентська спілка України”
URL: <https://studsport.com.ua/> (дата звернення: 23.11.2024).
9. Вільчковський Е. С, Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: підручник. Суми: ПФ «Видавництво «Університетська книга», 2019. 467 с
10. Войтович І. М., Войтович В. М., Петрович В. В., Козіброцький С. П. (2021). Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. URL: <https://spppc.com.ua/index.php/journal> (дата звернення: 23.11.2024).
11. Галатюк М. Сучасний студентський спорт як модус розвитку спортивної культури майбутніх фахівців фізичного виховання. *New pedagogical thought*. 2020. Т. 102, № 2. С. 180–183. URL: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2020-102-2-180-183> (дата звернення: 23.11.2024).
12. Головійчук І.М. Рухова активність студентів вищого навчального закладу. Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпро, 2014. С. 93–97
13. Деделюк Н., Овчаренко Т., Козіброцький С. Система організації спортивно-оздоровчої діяльності студентів у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. *Нова педагогічна думка : науково-методичний журнал*. Рівне : Рівненський обласний інститут післядипломної освіти, 2013. С. 97–99. URL: https://wiki.vnu.edu.ua/index.php?title=%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_%D1%83_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%84%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85_%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%85_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%9A%D0%BE%D0%B7%D1%96%D0%B1%D1%80%D0

- [%BE%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%A1.%D0%9F.&mobileaction=toggle_view_desktop](#) (дата звернення: 23.11.2024).
14. Деделюк Н. А. Зміст фізичного виховання і здорового способу життя у літературних пам'ятках IX–XIV століть / Н. А. Деделюк // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2008. Т. 1. С. 32–35.
 15. Деделюк Н. А. Національні традиції фізичного виховання у сучасному освітньому процесі вузів / Н. А. Деделюк, С. П. Козіброцький // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2011. Вип. 10. С. 229–232.
 16. Денисовець, Т., & Квак, О. (2020). Значення фізичної культури у формуванні здорового способу життя студентів у закладах вищої освіти. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, (2(122)), 51-55.*
[https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.2\(122\).10](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.2(122).10)
 17. Довбенко Т. В. Становлення українського спорту на межі XIX–XX ст./ Т. В. Довбенко // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр. - Вінниця, 2015.- Вип. 19(2).- С. 569 - 575.
 18. Дорофєєва Т. Застосування вимог міжнародних стандартів і впорядкованих стандартами практик до управління якістю фізкультурно-спортивних послуг / Т. Дорофєєва // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Випуск 5 (136) 2021. – С. 47 - 53.
 19. Дубас В., Шутова С., Ткаченко М. Змагальна діяльність команд другого етапу студентської баскетбольної ліги України. В: Спорт та сучасне суспільство: Матеріали XI Міжнародної наукової інтернет-конференції; 2018 Бер 29; Київ. Київ: НУФВСУ; 2018. С. 40-44.
 20. Дубогай О. Навчання учнів початкової школи в системі здоров'язбереження засобами освітньо-рухової методики / О. Дубогай //

- Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2015. № 3. С. 69-74.
21. Імас Є. Університетська освіта і студентський спорт: тренди та синергія. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020. № 2. С. 4–14. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.4-14> (дата звернення: 23.11.2024).
22. Історія олімпійського руху в Україні. Портал освітньо-інформаційних послуг «Студентська консультація». URL: <http://studcon.org/istoriya-olimpiyskogo-ruhu-v-ukrayini> (дата звернення: 23.11.2024).
23. Кетова Н. В. Актуальні проблеми формування здорового способу життя студентської молоді. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Вип. 1 (129). 2021. 123 с.
24. Коваль О. Г. Формування рухової активності студентів під час навчання у вищому навчальному закладі. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Вип. 11, 2018. С. 189–196.
25. Козіброцький С. Особливості та напрями укладання навчальних програм із фізичного виховання для студентів вищих навчальних закладів України / С. Козіброцький, Н. Деделюк // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки – Луцьк, 2011. № 4(16). С. 3–5.
26. Козіброцький С. П. Програмне забезпечення фізичного виховання студентської молоді в період незалежності України / С. П. Козіброцький, В. І. Смолюк, О. Д. Швай // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки – Луцьк, 2010. № 2(10). С. 10–13.
27. Melnyk M. H. Student sport development in the XXI century : author's abstract for Ph. D. in Physical Education and Sport : 24.00.01 «Olympic and professional sport». Lviv, 2016. 22 p.

28. Несен О., Клименченко В. Оцінка фізичної підготовленості студентів закладу вищої освіти. Харків, 2020. С. 114–118.
29. Нестеров, А. (2024). Студентський спорт в сучасних умовах: проблеми та шляхи їх вирішення. *Матеріали конференцій МЦНД*, (26.04.2024; Івано-Франківськ, Україна), 265–267. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference/proceeding/article/view/1167>
30. Нестеров А. Студентський спорт в сучасних умовах: проблеми та шляхи їх вирішення. Матеріали конференцій МЦНД. Івано-Франківськ, 2024. С. 265–267.
31. Олімпійська хартія. Національний олімпійський комітет України. URL: <https://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olimpiyska-khartiya/> (дата звернення: 23.11.2024).
32. Приступа Є. Н. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2017. Вип. 9. С. 96–99.
33. Про затвердження Рекомендацій щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року : наказ Міністерства освіти і науки України від 15.02.2021 р. № 193. URL : <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/licenzuvannya/protokoli-zasidan-licenzijnoyi-komisiyirishennya-mon/2021-rik>.
34. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.11.2020 р. № 1089. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text>.
35. Про нас | ВГО “Спортивна студентська спілка України”. ВГО “Спортивна студентська спілка України”. URL: <https://studsport.com.ua/about/> (дата звернення: 23.11.2024).
36. Про участь у Всесвітній конференції FISU «Університетський спорт: здоров'я і майбутнє суспільства». НУФВСУ. URL: <https://uni-sport.edu.ua/content/pro-uchast-u-vsesvitniy-konferenciyi-fisu-universytetskyu-sport-zdorovyua-i-maybutnye> (дата звернення: 23.11.2024).

- 37.Сороколiт Н. С., Кухар М. М. Ставлення студентiв до органiзацiї занять фiзичним вихованням пiдготовчої медичної групи у закладах вищої освiти України. Науковий часопис НПУ iменi М.П. Драгоманова. 2024. № 3К(176)24. С. 445–448.
- 38.Сороколiт Н. С., Кухар М. М., Яворський Т. I. Монiторинг скерування студентiв I-II курсiв до пiдготовчої медичної групи з фiзичного виховання. Спортивна медицина i фiзична реабiлітацiя. 2019. № 1. С. 86–91.
- 39.Студентський спорт в Надднiпрянській Україні впродовж XIX – початку XX столiття. Головна сторiнка DSpace. URL: <https://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/2940> (дата звернення: 23.11.2024).
- 40.Студентський спорт. Stud. URL: https://stud.com.ua/4107/meditsina/studentskiy_sport (дата звернення: 23.11.2024).
- 41.Студентський спорт: сьогодення i майбутнє. Олімпійська Арена. URL: <http://olimparena.com.ua/olimpik-kurier/980-studentskyi-sport-sohodennia-i-maibutnie> (дата звернення: 23.11.2024).
- 42.Супруненко М. В., Плешакова О. В., Коломейцева О. М. Органiзацiйнi та педагогiчнi особливостi студентського спорту. Спортивнi клуби у вищих навчальних закладах. Науковий часопис НПУ iменi М.П. Драгоманова. 2018. № 2(96). С. 94–97.
- 43.Сучасний студентський спорт як модус розвитку спортивної культури майбутнiх фахiвцiв фiзичного виховання. New pedagogical thought. URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/196> (дата звернення: 23.11.2024).
- 44.Цьось А. В. Закономiрностi розвитку фiзичної культури / А. В. Цьось. Фiзичне виховання, спорт i культура здоров'я у сучасному суспiльствi. 2009. № 3. С. 19–23. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT

=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Fvs_2009_3_7

(дата звернення: 23.11.2024).

45. Black AM, Meeuwisse DW, Eliason PH, Hagel BE, Emery CA. Sport participation and injury rates in high school students: A Canadian survey of 2029 adolescents. *J Safety Res.* 2021 Sep;78:314-321. doi: 10.1016/j.jsr.2021.06.008. Epub 2021 Jul 14. PMID: 34399928.
46. Chen S, Li X, Yan J, Ren Z. To Be a Sportsman? Sport Participation Is Associated With Optimal Academic Achievement in a Nationally Representative Sample of High School Students. *Front Public Health.* 2021 Sep 16;9:730497. doi: 10.3389/fpubh.2021.730497. PMID: 34604163; PMCID: PMC8481631.
47. CreativeSportShots. Студентський спорт та спортоsvіта - приклад США. ua.tribuna.com.URL: <https://ua.tribuna.com/uk/blogs/creativesportshots/300735> (дата звернення: 23.11.2024).
48. Eather N, Wade L, Pankowiak A, Eime R. The impact of sports participation on mental health and social outcomes in adults: a systematic review and the 'Mental Health through Sport' conceptual model. *Syst Rev.* 2023 Jun 21;12(1):102. doi: 10.1186/s13643-023-02264-8. PMID: 37344901; PMCID: PMC10286465.
49. <https://www.fisu.net/>
50. Formulation of student sports clubs development strategy based on cluster analysis (2022) | Ekaterina A. Eremina. SciSpace – Paper. URL: <https://typeset.io/papers/formulation-of-student-sports-clubs-development-strategy-3f7ik9wk> (дата звернення: 23.11.2024).
51. Gavala-González J, Torres-Perez A, Gálvez-Fernández I, Fernández-García JC. Lifestyle and Self-Perceived Quality of Life in Sports Students: A Case Study. *Int J Environ Res Public Health.* 2022 Jan 30;19(3):1598. doi: 10.3390/ijerph19031598. PMID: 35162619; PMCID: PMC8835314.
52. Habyarimana JD, Tugirumukiza E, Zhou K. Physical Education and Sports: A Backbone of the Entire Community in the Twenty-First Century. *Int J Environ*

- Res Public Health. 2022 Jun 14;19(12):7296. doi: 10.3390/ijerph19127296. PMID: 35742543; PMCID: PMC9224293.
53. International University Sports Federation (FISU). URL: <https://www.fisu.net/> (дата звернення: 23.11.2024).
54. Kovács KE, Kovács K, Szabó F, Dan BA, Szakál Z, Moravec M, Szabó D, Olajos T, Csukonyi C, Papp D, Órsi B, Pusztai G. Sport Motivation from the Perspective of Health, Institutional Embeddedness and Academic Persistence among Higher Educational Students. *Int J Environ Res Public Health*. 2022 Jun 16;19(12):7423. doi: 10.3390/ijerph19127423. PMID: 35742672; PMCID: PMC9224480.
55. Liao CC, Hsu CH, Kuo KP, Luo YJ, Kao CC. Ability of the Sport Education Model to Promote Healthy Lifestyles in University Students: A Randomized Controlled Trial. *Int J Environ Res Public Health*. 2023 Jan 25;20(3):2174. doi: 10.3390/ijerph20032174. PMID: 36767543; PMCID: PMC9915953.
56. Liu T, Li D, Yang H, Chi X, Yan J. Associations of sport participation with subjective well-being: a study consisting of a sample of Chinese school-attending students. *Front Public Health*. 2023 Jun 23;11:1199782. doi: 10.3389/fpubh.2023.1199782. PMID: 37427269; PMCID: PMC10326896.
57. National Association of USA student sport. URL: <http://www.ncaa.org/about/resources/mediacenter/ncaa-101/what-ncaa> (дата звернення: 23.11.2024).
58. Reasons Why Sports are Important in a Student's Life. VEDANTU. 31.10.2022. URL: <https://www.vedantu.com/blog/importance-of-sports-in-a-students-life> (дата звернення: 23.11.2024).
59. Resolution of the National Congress of Sports Student Union of Ukraine. URL: <http://studsport.com.ua/normatyvno-pravova-baza/> (дата звернення: 23.11.2024).
60. Smoliuk, Vadym & Shevchuk, Andrii & Glushko, Petro. (2021). Веслувальний спорт як чинник соціалізації студентів. *Physical education,*

- sport and health culture in modern society. 31-35.
10.29038/2220-7481-2021-03-31-35.
61. Sports Development Program – City of Malabon University. City of Malabon University.
URL: <https://cityofmalabonuniversity.edu.ph/sports-development-program/>
(дата звернення: 23.11.2024).
62. Successful in Sports but Worse in School? Adolescent Student-Athletes' Development of Scholastic Performances. *Frontiers*. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2022.946284/full>
63. Szmodis M, Zsákai A, Blaskó G, Fehér P, Annár D, Sziráki Z, Almási G, Kemper HC. Effects of regular sport activities on stress level in sporting and non-sporting university students. *Physiol Int*. 2022 Jun 8;109(2):293-304. doi: 10.1556/2060.2022.00096. PMID: 35895568.
64. Tendinha R, Alves MD, Freitas T, Appleton G, Gonçalves L, Ihle A, Gouveia ÉR, Marques A. Impact of Sports Education Model in Physical Education on Students' Motivation: A Systematic Review. *Children (Basel)*. 2021 Jul 11;8(7):588. doi: 10.3390/children8070588. PMID: 34356567; PMCID: PMC8306659.
65. The development of school and sports task values among adolescent athletes: The role of gender - *Current Psychology*. SpringerLink. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12144-022-02880-y> (дата звернення: 23.11.2024).
66. Zhang Y, Yan J, Jin X, Yang H, Zhang Y, Ma H, Ma R. Sports Participation and Academic Performance in Primary School: A Cross-Sectional Study in Chinese Children. *Int J Environ Res Public Health*. 2023 Feb 19;20(4):3678. doi: 10.3390/ijerph20043678. PMID: 36834372; PMCID: PMC9961712.
67. Zhang, J., Xiao, W., Soh, K.G. *et al.* The effect of the Sport Education Model in physical education on student learning attitude: a systematic review. *BMC Public Health* 24, 949 (2024). <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18243-0>

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для фахівців у сфері студентського спорту

tatyana_kropivnitskaya@ukr.net [Змінити обліковий запис](#)

Спільно не використовується

Вступна частина

Шановний респонденте!

Національний університет фізичного виховання і спорту України проводить дослідження, спрямоване на вивчення актуальних питань і перспектив розвитку студентського спорту в Україні. Ваші відповіді допоможуть оцінити значущість студентського спортивного руху для суспільства та дослідити організаційні системи управління цією сферою. Анкетування є анонімним, тому всі відповіді будуть конфіденційними та використані лише для наукових цілей.

[Далі](#) [Очистити форму](#)

Анкета для фахівців у сфері студентського спорту

tatyana_kropivnitskaya@ukr.net Змінити обліковий запис

Спільно не використовується

Зірочка (*) означає, що запитання обов'язкове

Загальна оцінка участі студентів у спорті

1. Як Ви оцінюєте загальний рівень залученості студентів до спорту у Вашому навчальному закладі? *

- Високий
- Середній
- Низький
- Складно відповісти
- Інше: _____

2. На Вашу думку, як студентський спорт впливає на розвиток молоді та суспільства в цілому? *

- Дуже позитивно
- Помірно позитивно
- Негативно
- Складно відповісти
- Інше: _____

3. Спостерігаєте Ви зростання участі студентів у спортивних заходах за останні роки? *

- Так, значне зростання
- Помірне
- Ні, участь залишилася незмінною
- Спостерігається зноження показників
- Складно відповісти
- Інше: _____

4. Які заходи, на Вашу думку, найефективніше заохочують студентів займатися спортом? (можливо до двох варіантів відповідей) *

- Спортивні турніри
- Заняття з відомими спортсменами
- Доступ до сучасного спортивного обладнання
- Складно відповісти
- Інше: _____

5. Чи помітили Ви зміни у ставленні студентів до спорту протягом останніх років? *

- Збільшився інтерес
- Інтерес залишився незмінним
- Знизився інтерес
- Складно відповісти
- Інше: _____

Назад

Далі

Очистити форму

Анкета для фахівців у сфері студентського спорту

tatyana_kropivnitskaya@ukr.net Змінити обліковий запис

Спільно не використовується

Зірочка (*) означає, що запитання обов'язкове

Управління студентським спортом

6. Який відділ відповідає за розвиток студентського спорту у Вашому університеті? *

- Спортивний відділ
- Відділ спорту вищих досягнень
- Центр студентського спорту
- Складно відповісти
- Інше: _____

7. Чи співпрацює Ваш університет зі Спортивною студентською спілкою? *

- Так
- Ні
- Складно відповісти
- Інше: _____

Назад

Далі

Очистити форму

Анкета для фахівців у сфері студентського спорту

tetyana_josephnitalakaya@ulccr.net Звітими обліковий запис

Спільно на використання

Зірочка (*) означає, що заповнення обов'язкове

Тенденції та проблеми розвитку

8. Які фактори, на Вашу думку, стримують розвиток студентського спорту у Вашому навчальному закладі?(можливо бути декілька варіантів)

- Брак фінансування
- Недостатня кількість тренерів
- Відсутність інфраструктури
- Низька мотивація студентів
- Складно відповісти
- Недоступність інфраструктури
- Інше: _____

9. Чи спостерігаєте Ви зміни в популярності різних видів спорту серед студентів за останні роки?

- Так, зросла популярність нових видів спорту
- Так, зменшився інтерес до традиційних видів спорту
- Ні, популярність залишилася стабільною
- Складно відповісти
- Інше: _____

10. Які види спорту найбільш популярні серед студентів у Вашому університеті?

Ваша відповідь: _____

11. Чи співпрацює Ваш університет з місцевими спортивними клубами для розвитку студентського спорту?

- Так, регулярно
- Іноді
- Ні
- Складно відповісти
- Інше: _____

12. Чи співпрацює Ваш університет зі спортивними федераціями з видів спорту для розвитку студентського спорту?

- Так, регулярно
- Іноді
- Ні
- Складно відповісти
- Інше: _____

13. Чи співпрацює Ваш університет з місцевими органами влади для розвитку студентського спорту?

- Так, регулярно
- Іноді
- Ні
- Складно відповісти
- Інше: _____

Анкета для фахівців у сфері студентського спорту

tetyana_josephnitalakaya@ulccr.net Звітими обліковий запис

Спільно на використання

Зірочка (*) означає, що заповнення обов'язкове

Міжнародний досвід

14. Чи зацікавлений Ваш університет у програмах міжнародного спортивного обміну для студентів?

- Так, це важливо
- Це може бути корисно
- Ні, нецікаво
- Складно відповісти
- Інше: _____

15. Які міжнародні практики Ви б рекомендували впровадити для українського студентського спорту?

Ваша відповідь: _____

16. Чи має Ваш університет досвід міжнародного спортивного обміну для студентів?

- Так
- Ні
- Складно відповісти
- Інше: _____

17. Чи беруть участь студенти Вашого університету у Всесвітніх Універсіадах?

- Так
- Ні
- Складно відповісти
- Інше: _____

18. Яку роль, на Вашу думку, відіграє Ваш університет у розвитку студентського спорту в Україні?

- Провідну
- Активну, але не провідну
- Обмежену
- Складно відповісти
- Інше: _____

Назад

Далі

Очистити форму

Анкета для фахівців у сфері студентського спорту

tatyana_kropivnitskaya@ukr.net Змінити обліковий запис

Спільно не використовується

Зірочка (*) указує, що запитання обов'язкове

Оцінка ресурсів і інфраструктури

18. Чи достатньо фізичні для організації тренувального процесу студентів? *

- Так, цілком достатньо
- Загалом достатньо, але є нестача
- Ні, відчувається значний дефіцит
- Складно відповісти
- Інше: _____

20. Чи є у Вашому університеті програми фінансової підтримки для студентів-спортсменів (стипендії, гранти тощо)? *

- Так, постійно
- Іноді
- Ні
- Складно відповісти
- Інше: _____

21. Чи достатньо спортивних об'єктів у Вашому університеті для проведення тренувань і змагань? *

- Так, повністю достатньо
- Загалом достатньо, але потрібні покращення
- Ні, недостатньо
- Складно відповісти
- Інше: _____

22. Чи є у Вашому університеті плани щодо модернізації або будівництва нових спортивних об'єктів? *

- Так, у найближчі 1-3 роки
- Планується, але без конкретних строків
- Ні, таких планів немає
- Складно відповісти
- Інше: _____

23. Чи відповідають існуючі спортивні об'єкти потребам студентів з інвалідністю? *

- Так, повністю відповідають
- Частково відповідають
- Ні, не відповідають
- Складно відповісти
- Інше: _____

24. Чи у вільному доступі спортивна інфраструктура для студентів Вашого університету? *

- Так, все у вільному доступі
- Студенти мають обмежений доступ
- Не мають доступу
- Складно відповісти
- Інше: _____

25. Чи дозволяє наявна спортивна інфраструктура проводити змагання регіонального чи національного рівня? *

- Так, готова до змагань будь-якого рівня
- Готова до змагань регіонального рівня
- Ні, інфраструктура не відповідає цим рівням
- Складно відповісти
- Інше: _____

Назад

Далі

Оцінювати форми

Анкета для фахівців у сфері студентського спорту

tatyana_kropivnitskaya@ukr.net Змінити обліковий запис

Спільно не використовується

Зірочка (*) указує, що запитання обов'язкове

Зовнішні фактори

26. Чи впливають соціально-економічні зміни в країні на розвиток студентського спорту?

- Так, впливають суттєво
- Впливають частково
- Ні, не впливають
- Складно відповісти
- Інше: _____

27. Чи вплинула російсько-українська війна на розвиток студентського спорту?

- Так, вплинули суттєво
- Вплинули частково
- Ні, не вплинули
- Складно відповісти
- Інше: _____

28. Чи спостерігали Ви позитивні зміни у фінансуванні студентського спорту протягом останніх 5 років?

- Так, фінансування зросло
- Залишилось на тому ж рівні
- Знизилось
- Складно відповісти
- Інше: _____

Назад

Далі

Оцінювати форми

Анкета для фахівців у сфері студентського спорту

tatyana_kropivnitskaya@ukr.net [Змінити обліковий запис](#)

Спільно не використовується

Додаткові коментарі

29. Ваші додаткові коментарі або пропозиції щодо розвитку студентського спорту в Україні:

Ваша відповідь

[Назад](#)

[Далі](#)

[Очистити форму](#)